

Rokycanská hudební sbírka
Katalog franko-nizozemských duchovních skladeb
dochovaných v nejstarší vrstvě repertoáru

The Rokycany Music Collection
A Catalogue of Franco-Netherlandish Sacred Works
Preserved in the Oldest Layer of the Repertoire

Kateřina Maýrová

Stephanie P. Schlagel

Hana Hrachová

**NÁRODNÍ
MUZEUM**

Národní muzeum
Praha 2016

Rokycanská hudební sbírka
Katalog franko-nizozemských duchovních skladeb
dochovaných v nejstarší vrstvě repertoáru

The Rokycany Music Collection
A Catalogue of Franco-Netherlandish Sacred Works
Preserved in the Oldest Layer of the Repertoire

Kateřina Maýrová

Stephanie P. Schlagel

Hana Hrachová

**NÁRODNÍ
MUZEUM**

Národní muzeum
Praha 2016

Publikace vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2013/44, DKRVO 2014/44, DKRVO 2015/46, DKRVO 2016/43, 00023272).

This publication was supported by Ministry of Culture of the Czech Republic (DKRVO, National Museum, Prague).

Autorky / Authors:

Kateřina Maýrová

Národní muzeum – České muzeum hudby

National Museum – The Czech Museum of Music, Prague, Czech Republic

Stephanie P. Schlagel

University of Cincinnati, Ohio, USA

Hana Hrachová

Státní okresní archiv Rokycany

The State District (Regional) Archives of Rokycany, Czech Republic

Vědecký redaktor / Editors in chief:

Mgr. Veronika Mráčková, Ph.D.

Mgr. Jan Bařa, Ph.D.

Recenzovali / Referees:

doc. PhDr. Martin Horyna, Ph.D.

Prof. PhDr. Marta Hulková, CSc.

Překlad do angličtiny / Translation into English:

Barbara Day, Mark Newkirk and Stephanie P. Schlagel

Vydalo / Published by: Národní muzeum, Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1

Grafika / Graphic design and realization: Metoda spol. s. r. o.

<http://www.nm.cz/Publikace/Elektronicke-publikace/>

Na titulní straně / On the front cover:

[Josquin des Prez]: Per illud ave prolatum, ROk A V 22 b, ff. 11^v-12^r, Si placet pars, [Altus secundus] (II. p.)
(viz Katalog / Cf. Catalogue No. 61)

© Národní muzeum, Praha 2016

ISBN 978-80-7036-513-7

Obsah

Předmluva	4
Foreword.....	6
Stav bádání o Rokycanské hudební sbírce	9
Status of Research on the Rokycany Music Collection.....	12
Nástin dějin literátského bratrstva v Rokycanech	15
A Sketch of the History of the Literary Confraternity in Rokycany	29
Popis hudebních rukopisů a tisků	43
A Description of Musical Manuscripts and Prints.....	50
Popis písarských rukou podle jednotlivých signatur.....	58
Description of the hands of scribes.....	69
Franco-Netherlandish Composers in the Rokycany Music Collection.....	81
Appendixes	93
Návod k užívání katalogu	99
Instructions for Using the Catalogue.....	100
Summary.....	101
KATALOG / Catalogue	107
 Bibliografie / Bibliography	 417
Jmenný seznam / Index of Names.....	445
Místní seznam / Index of Places	452
Incipitový rejstřík / Index of Titles.....	454
Seznam tiskařů a nakladatelů podle míst / Provenance Index of Printers and Publishers.....	459

Předmluva

V hudbě české renesance 16. století a tzv. přechodného období, zahrnujícím konec 16. a začátek 17. století, má česká muzikologie ještě značná manka ve sféře odborného zpracování hudebních pramenů. Týká se to nejen oblasti zmapování všech dostupných hudebních fondů z uvedeného období, a to jak rukopisných a tištěných, jež jsou navíc rozptýleny v nejrůznějších muzejních, knihovních a archivních institucích, ale značné mezery česká hudební historiografie doznává i v otázce konkrétnějších znalostí o životě a tvorbě českých nebo na českém území působících autorů této rušné doby, kdy ve všech evropských zemích postupně docházelo k zásadním proměnám ve funkcích hudby a kde se také začalo konstituovat zcela nové hudební harmonické myšlení.

Tyto proměny se odrazily ve vokálním vícehlasém projevu opouštěním tradičních polyfonních technik reprezentantů tzv. nizozemských generací první a druhé poloviny 16. století a resultovaly ve vzniku nového monodického slohu, v němž byla porušena dosavadní rovnocennost hlasů: nejvyšší hlas se vydělil jako hlavní, bas nabyl funkce harmonické opory a střední hlasy dostaly doprovodný charakter. K nejvýraznějšímu uplatnění tohoto nového melodicko-harmonického stylu došlo v oboru světské vokální tvorby (monodii) a v nově vzniklém druhu hudebního divadla – v opeře. V tomto tzv. přechodném období, označovaném někdy jako období manýrismu či periodizačně vymezovaném obdobím raného baroka (1570/80-1630), vznikla také samostatná sólová a koncertantní instrumentální hudba, v níž byla specificky využita nástrojová technika ve zcela nových, samostatných formách, odpovídajících nástrojovému obsazení.

V církevní vokální hudbě se tento stylový přechod začal projevovat od 90. let 16. století tendencí k homofonní koncepci vícehlasu, spojenou s respektováním hudebně-textových vztahů, kdy se i v této oblasti tvorby počalo více dbát na deklamační srozumitelnost zhudebňovaného textu. Jedním z dalších projevů, dokládajících tuto slohovou proměnu, bylo použití monumentálního stylu, využívajícího principu vícesborové techniky, v němž došlo ke kombinování čistě vokálního nebo vokálně-instrumentálního obsazení sborů.

Tento druh kompozice, označovaný jako technika *cori-spezzati* byl nejvýrazněji pěstován skladateli tzv. benátské školy a nejcharakterističtější podoby nabyl v daném období v díle Giovanni Gabrieliho (1554/57-1612).

Problematika stylového přechodu k barokní hudbě v Čechách představuje v české muzikologii téma, které je velice aktuální. Uspokojivé zodpovězení celého širokého komplexu otázek, spjaté s mapováním hudebního repertoáru, dochovaného na území Čech a Moravy z přelomu 16. a 17. století a jeho fundovaným hudebně-historickým vyhodnocením, zejména s ohledem na sledování přítomnosti nových stylotvorných prvků v dosud evidované duchovní hudební tvorbě onoho období, je především závislé na stavu odborného zpracování těch nejvýznamnějších hudebních pramenů.

V tomto směru hudební prameny bývalého literátského bratrstva v Rokycanech z druhé poloviny 16. a první třetiny 17. století reprezentují hudebně-historicky nesmírně cenný soubor, neboť je to na území Čech i Moravy jediná rozsáhlejší sbírka hudebnin, která reflektuje v městském prostředí literátských bratrstev církevní vícehlasý hudební repertoár právě z doby, kdy do střední a východní Evropy začaly díky široce rozvětvenému trhu s hudebními tisky z Itálie a přes Německo (zejména přes Bavorsko) proudit duchovní skladby, komponované již v duchu nových stylotvorných tendencí.

Tzv. Rokycanská hudební sbírka je jedinečná právě z toho důvodu, že obsahuje kompozice českých i cizích autorů, které již zcela zřetelně avizují nástup koncertantních prvků v církevní hudbě (v ROk A V 45 a-b jsou dochovány skladby s číslovaným basem či v ROk A V 38 a-e jsou zapsány mše, dokládající uplatnění samostatných instrumentálních introdukcí, meziher a koncertantního principu střídání sólových a tutti pasáží), zapsané v průběhu první třetiny 17. století. Poslední zápisy pocházejí z roku 1638, tedy z doby, kdy byly Čechy po porážce českých stavů na Bílé hoře roku 1620

zavlečeny do úmorných a vleklých bojů třicetileté války. Sbíрка tak představuje svým způsobem ojedinelého svědka dalekosáhlých hudebně-estetických, vkusových a sociálních změn, jež se na přelomu 16. a 17. století odehrály, i v hierarchii funkcí, jež byly hudbě přisuzovány a svědčí tak i o významu, jaký literátská bratrstva přikládala hudbě, když chtěla manifestovat svoje ekonomické sebevědomí.

Dochované hudebniny (rukopisné hlasové knihy a dobové hudební tisky) prozrazují, že v porovnání s jinými českými městy – např. Sedlčany – měla městská hudební kultura v Rokycanech vysokou úroveň, která si vyžadovala zkušené zpěváky. Vedle Prahy si Rokycany v rámci svých možností udržely kontakt s hudebním děním v ostatní Evropě, především s vývojem v oblasti italské a německé duchovní hudby. Vrchol hudební aktivity rokycanského bratrstva spadá podle dochovaných rukopisných sborníků do období sahajícího od druhé poloviny 16. století až 30. let století sedmnáctého. Celkem se v literátských hudebninách, z nichž většina je psána v hlasových knihách, dochovala 901 skladba. Jde převážně o zápisy motetové a mešní tvorby, méně jsou v souboru zastoupeny duchovní písně. Většina skladeb má latinský text. V dochované literátské hudební sbírce byla dosud podchycena a identifikována 142 skladatelská jména, z nichž 122 tvoří cizinci, 20 jmen reprezentuje české autory.

Tematický katalog, který tvoří hlavní náplň této práce, reprezentuje zatím pouze dílčí část dochovaných rokycanských hudebních rukopisů a tisků s vícehlasou hudbou zpracovaných touto formou. Svým obsahem se soustřeďuje na zmapování duchovních skladeb franko-nizozemské provenience, tj. na sféru repertoáru, jež zastupuje z největší části nejstarší slohovou vrstvu pocházející ze 16. století.

V Rokycanské hudební sbírce jsou ovšem zapsané kompozice nizozemských autorů, dokládající i výskyt motetové tvorby z uvedeného přechodného období, včetně tzv. tvorby *cori spezzati*. Předkládaná práce si zatím nedělá nárok na detailnější analýzu dochovaného souboru nizozemského repertoáru z 16. a první třetiny 17. století, jež by si vyžadovala časově náročnější přípravu a též i možnost širší komparační základny v rámci migrace dobových tisků a porovnání důležitých evropských hudebních rukopisů. Jejím cílem je poskytnout uživatelům tohoto katalogu alespoň ty nejzákladnější informace o autorech, dochovaných kompozicích, podat rámcový přehled o konkordancích, zejména s ohledem na území Čech a na tzv. území historického Uherska a doplnit nashromážděné poznatky též o odkazy na dostupné moderní edice zpřístupněné hudební tvorby nizozemských skladatelů. Autorky doufají, že svou prací přispějí k zaplnění zmiňovaných mezer ve výzkumu vícehlasé duchovní hudby tzv. předbellohorského období. Na ně pak bude možno navazovat v konkrétnějších hudebních analýzách, zaměřených na širší souvislosti v rámci evropské migrace sakrální hudby nizozemského původu, představující základní pilíř uměleckého odkazu jedné z nejvýznamnějších sfér stylového dědictví hudby vrcholné renesance. Do budoucna plánují zpřístupnit odborné veřejnosti formou tematického hudebního katalogu celou Rokycanskou sbírku hudebnin.

Důležitou součástí úvodní části je i stať, jež má poskytnout ucelený přehled o hudebním životě v Rokycanech ve druhé polovině 16. století a první třetině 17. století a podat informaci i o původních majitelích Rokycanské hudební sbírky – rokycanských literátech.

Pokud se týče autorského podílu jednotlivých přispěvatelek, největší zásluhu na jeho vzniku má Kateřina Maýrová jakožto hlavní autorka. Prof. Stephanie S. Schlagel se podílela jako spoluautorka na druhé studii, podávající shrnující přehled o franko-nizozemském repertoáru v Rokycanské hudební sbírce, dále na vlastním katalogu franko-nizozemských duchovních skladeb, na bibliografii a na závěrečném resumé. Hana Hrachová figuruje v textu jako spoluautorka zkrácené verze společné studie, informující o nástinu dějin rokycanského literátského bratrstva. Jako dlouholetá ředitelka a nynější vedoucí Státního okresního archivu v Rokycanech se podílela na kontrole historických dat ke katalogu z citovaného fondu.

Autorky děkují oběma recenzentům, doc. PhDr. Martinu Horynovi, Ph.D., prof. PhDr. Martě Hulkové, CSc., jakož i vědeckému redaktorovi celého projektu, Mgr. Janu Bařovi, Ph.D., za cenné připomínky k předkládané práci a majiteli Rokycanské hudební sbírky, Římskokatolické farnosti Rokycany, za umožnění dlouhodobého studia hudebních materiálů.

Foreword

In the music of the Czech Renaissance of the sixteenth century and of the so-called transitional period encompassing the end of the 16th and the beginning of the 17th centuries, Czech musicology still has a considerable deficit in the sphere of the expert processing of musical sources. This involves not only the area of mapping all available music collections from the period in question, whether containing manuscripts or printed music, which are moreover dispersed to various museums, libraries, and archival institutions, but also considerable gaps in Czech musical historiography with respect to more concrete knowledge about the life and works of composers from or working within Czech territory during this hectic period, when fundamental changes to the function of music were gradually taking place in all European countries, and when an entirely new harmonic musical thinking was beginning to take shape.

These changes were reflected in vocal polyphonic writing that was abandoning the traditional polyphonic techniques of the representatives of the “Netherlands” generation of the first and second half of the sixteenth century, and they resulted in the emergence of a new monodic style, in which the former equality of voices was disrupted: the highest part was set apart as the main voice, and the bass line assumed the function of harmonic support, while the middle voices took on an accompanimental character. This new melodic-harmonic style was applied most strikingly in the field of secular vocal music (monody) and in the newly created genre of musical theatre – in opera. In this “transitional period”, sometimes called the period of mannerism or the Early Baroque period (1570/80-1630), independent solo and concertante instrumental music also emerged, in which instrumental technique was specifically used in entirely new, independent forms corresponding to the instrumentation.

In sacred vocal music, this stylistic transition began to appear in the 1590s with tendencies towards a homophonic conception of polyphony combined with respect for the relationships between the music and the text, when even in this area of composing, more attention began to be paid to the declamation and comprehensibility of the text being set to music. Another of the manifestations documenting this stylistic transformation was the use of a monumental style, employing the principle of multi-choral techniques, in which there was a combination of purely vocal or vocal-instrumental choir forces.

This type of composition, using a technique referred to as *cori-spezzati*, was cultivated most distinctively by composers of the “Venetian School”, and it assumed its most characteristic form during the period in question in the works of Giovanni Gabrieli (1554/57-1612).

In Czech musicology, the question of the stylistic transition to Baroque music in Bohemia represents a topic currently of great interest. The satisfactory answering of an entire broad range of related questions connected with mapping out the musical repertoire preserved within the territory of Bohemia and Moravia from the turn of the sixteenth and seventeenth centuries and its scholarly evaluation in terms of music history, especially with regard to monitoring the presence of new stylistically determinant elements in the sacred music so far documented as being composed during this period depends primarily on the status of the expert processing of the most important musical sources.

Along these lines, the musical sources of the former Rokycany Literary Confraternity from the latter half of the sixteenth century and the first third of the seventeenth represent for music history an enormously valuable set of material, because they amount to the only more extensive collection of music within the territory of Bohemia and Moravia that reflects the musical repertoire of sacred polyphonic musical repertoire in the urban environment of the literary confraternities at the very time when sacred music already composed in the spirit of the new stylistic tendencies had begun to flow into central and eastern Europe from Italy and through Germany (especially Bavaria) thanks to the widespread market for printed music.

The Rokycany collection is unique for the very reason that it contains works by Czech and foreign composers that quite clearly show the arrival of concertante elements in sacred music (in ROk A V 45 a-b there are preserved compositions with figured bass, and ROk A V 38 a-e contains masses documenting the use of free-standing instrumental introductions, interludes, and the concertante principle of alternation of solo and tutti passages) written during the first third of the seventeenth century. The latest musical notation dates from 1638, i.e. from the period when Bohemia, after the defeat of the Czech estates at the Battle of White Mountain in 1620, was dragged into grueling, protracted conflicts of the Thirty Years War. The collection thus represents what is, in its own way, a unique account of the far-reaching changes to musical aesthetics, taste, and society that were taking place at the turn of the 16th and 17th centuries, as well as the changes to the hierarchy of functions that were ascribed to music, and this, then, is indicative of the importance placed on music by literary confraternities, when they desired to demonstrate their economic confidence.

The preserved musical performance materials (manuscript part books and period printed music) reveal that in comparison with other Czech towns – e.g. Sedlčany – the urban musical culture in Rokycany was highly advanced, requiring experienced singers. Like Prague, Rokycany maintained contact to the extent possible with musical events in the rest of Europe, and especially with developments in the area of Italian and German sacred music. According to the preserved manuscript collections, the zenith of musical activity of the Rokycany Literary Confraternity came during a period reaching from the latter half of the sixteenth century through the 1630s. In the music that belonged to the confraternity, a total of 901 compositions have been preserved, written mostly in part books. This mainly involves motets and masses, while sacred songs are less represented in the collection. Most of the collections have texts in Latin. The names of 142 composers have been found and identified so far in the preserved music collection of the Rokycany Literary Confraternity. 122 of them are foreigners, while 20 names represent Czech composers.

The thematic catalogue, which constitutes the main content of this study, represents so far just a portion of the preserved Rokycany musical manuscripts and prints with polyphonic music that are dealt with in this format. The contents of the catalogue focus on mapping out the sacred compositions of Franco-Netherlandish provenience, i.e. that sphere of repertoire that largely represents the oldest stylistic layer the sixteenth century.

The Rokycany Music Collection does, in fact, contain compositions by Franco-Netherlandish composers, and it also documents motets written during the transitional period in question, including works using *cori spezzati* techniques. The present work does not yet set out to perform a more detailed analysis of the preserved set of the Franco-Netherlandish repertoire from the sixteenth and the first third of the seventeenth centuries. Doing so would require more time-consuming preparations as well as the availability of a broader basis for comparison within the framework of the migration of period prints, as well as a comparison of important European musical manuscripts. Its goal is to provide the users of this catalogue with at least the most basic information about the composers and works preserved, to provide a general overview of concordances, especially with regard to the territory of Bohemia and what is called the historical territory of Hungary, and also to supplement the compiled information with references to available modern editions of the musical works of the Franco-Netherlandish composers. The authors hope that their study will contribute towards filling in the aforementioned gaps in research on polyphonic sacred music of the “pre-White Mountain” period. It will then be possible to follow up with more concrete analyses focusing on broader issues in the context of the European migration of sacred music of Franco-Netherlandish origin, representing a cornerstone of the artistic legacy of one of the most significant spheres of the stylistically determinant heritage of music of the High Renaissance. The plan for the future is to make the entire Rokycany Music Collection available to the scholarly community in the form of a thematic music catalogue.

Another important component of the introductory study is an essay intended to provide a comprehensive overview of musical life in Rokycany in the latter half of the sixteenth century and the first third of the seventeenth and to provide information about the original owners of the Rokycany Music Collection – the members of the Rokycany Literary Confraternity.

As far as the share in authorship of the individual contributors is concerned, the greatest credit belongs to Kateřina Maýrová as the lead author. Prof. Stephanie S. Schlagel took part in the second study as a co-author, providing an overview of the Franco-Netherlandish repertoire in the Rokycany Music Collection. She also took part in preparing the actual catalogue of Franco-Netherlandish sacred works, the bibliography, and the concluding summary. Hana Hrachová's role in creating the text is as a co-author of the abridged version of the joint study, providing a sketch of the history of the Rokycany Literary Confraternity. As the director for many years and the present head of the State District Archives in Rokycany, she has long taken part in the inspection of historical data for the catalogue from the archival materials in question.

All of the authors identified above wish to thank both of the reviewers, doc. PhDr. Martin Horyna, Ph.D. and Prof. PhDr. Marta Hulková, CSc., as well as the editor-in-chief for the entire project, Mgr. Jan Baťa, Ph.D. for valuable comments on the present study, and the owner of the Rokycany Music Collection the Roman Catholic Parish in Rokycany for permitting the study of the musical material over the course of several years.

Stav bádání o Rokycanské hudební sbírce

Hudební sbírka rokycanského literátského bratrstva, dodnes uložená v Knihovně římskokatolické farnosti v Rokycanech, se do širšího povědomí odborné veřejnosti dostala na konci dvacátých let 20. století díky Karlu Kadlecovi (1886–1961) a posléze Emiliánu Troldovi (1871–1949).

Zatímco Kadlec ve své studii stručně popsal jednotlivé signatury hudebních památek,¹ Emilián Trolda se věnoval dochovaným hudebním materiálům mnohem detailněji. Výsledky svého studia zveřejnil v časopise Cyril, v nichž upozornil na význam rokycanských pramenů pro toto období a pořídil též několik spartací anonymních dvojsborových motetových kompozic na české texty z přelomu 16. a 17. století a dvojsborových mešních skladeb skladatelů české národnosti z první třetiny 17. století.²

Na Troldův výzkum pak po 2. světové válce navázal místní rodák, český hudební spisovatel a skladatel, povoláním advokát Ladislav Hovorka (1913–1982). Ve svých článcích, uveřejněných roku 1940 v časopise Cyril, pojednal o varhanách v chrámu Panny Marie Sněžné v Rokycanech.³ V časopise Brdský kraj z roku 1946 pak uveřejnil studii, věnovanou hudbě v témže chrámu.⁴ O rokycanském literátském bratrstvu a jeho hudebních pramenech z 16. a první třetiny 17. století se Hovorka zmiňuje pouze útržkovitě, zjevně bez znalosti dřívějších studií Troldových uveřejněných v časopise Cyril. Poukazuje na to, že k správnému zhodnocení dochovaných hudebních rukopisů v rokycanské děkanické knihovně je nutno počkat na zpřístupnění tamějšího městského archivu, což bylo s ohledem na poválečnou situaci pochopitelné. Odkazuje přitom dále na starší práci Karla Konráda,⁵ přičemž přebírá jeho tezi, že v Rokycanech působilo literátské bratrstvo, které mělo mít pouze chorální kůr, bez figurálního. Větší část jeho studie je věnována církevní hudbě, provozované v zmíněném chrámu až od doby po třicetileté válce, tj. po roce 1648 až do začátku 20. století. Jeho článek má informativní hodnotu spíše až pro hudbu barokní a pozdějších epoch.

Naproti tomu se česká hudební skladatelka, muzikoložka a publicistka Jitka Snížková (1924–1989) rokycanskému hudebnímu archivu věnovala mnohem intenzivněji. Poprvé se o rokycanských hudebních materiálech zmínila ve své edici Česká polyfonní tvorba,⁶ kde uvedla jmenovitě 16 autorů spojených s Rokycanskou sbírkou hudebnin, i když výčet jejich kompozic z tohoto fondu nebyl kompletní. Dále ve své studii *Le Motet Tchèque 1570–1620* citovala signaturu A V 21[a-c] pod nesprávnou lokací jako „*L'archive de la ville Rokycany*“.⁷ Nepřímo se Rokycanské hudební sbírky dotkla také ve svém dalším článku *Die kalixtinische Messe gegen Ende des 16. Jahrhunderts*,⁸ kde se odvolávala na Troldovy články v časopise Cyril. Na rokycanské hudební prameny upozornila také ve své studii *Josquin in Czech Sources of the Second Half of the Sixteenth Century* z newyorského josquinovského colloquia, konaného v roce 1971 u příležitosti 450. výročí úmrtí Josquina Desprez (c1450–1521).⁹ Poukázala v ní zejména na královéhradecké a rokycanské zápisy Josquinových motet, informovala též o mo-

1 KADLEC, Karel: *Z archivu děkanství v Rokycanech*, Časopis katolického duchovenstva, roč. 69, 1928, s. 77–81.

2 TROLDA, Emilián: *Kapitoly o české mensurální hudbě I–IV*, Cyril, roč. 59, č. 1–7, 1933, s. 4–7, 27–31, 52–56, 74–78; TÝŽ: *Česká církevní hudba v období generálbasu I.*, Cyril, roč. 60, č. 5–6, 1934, s. 49–52. Seznam Troldových spartací z Rokycanské sbírky publikoval BUCHNER, Alexandr: *Hudební sbírka Emiliána Troldy*, Národní muzeum, Praha 1954, *passim*. Viz též Troldovu pozůstalost, uloženou v hudebněhistorickém oddělení Národního muzea - Českého muzea hudby.

3 HOVORKA, Ladislav: *Varhany v chrámu P. Marie Sněžné v Rokycanech*, Cyril, roč. 66, č. 5–6, 1940, s. 59–63, č. 7–8, 80–83.

4 HOVORKA, Ladislav: *Hudba v chrámu Panny Marie Sněžné v Rokycanech*, Brdský kraj, roč. 1, 1946, s. 45–55.

5 KONRÁD, Karel: *Dějiny posvátného zpěvu staročeského od XV. věku do zrušení literátských bratrstev*, sv. II, Dědictví svatého Prokopa, Praha 1893, s. 267, 342–343.

6 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Česká polyfonní tvorba. Výběr vícehlasých děl českého původu z XVI. a XVII. století*, Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1958, 107 s.

7 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Le Motet Tchèque 1570–1620*, in: *Musica Antiqua*. Acta Scientifica, sv. 2, Bydgoszcz 1969, s. 33–45, zde s. 43.

8 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Die kalixtinische Messe gegen Ende des 16. Jahrhunderts*, in: *Colloquium „Musica Bohemica et Europea“*, ed. Rudolf Pečman, Brno 1972, s. 89–97.

9 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Josquin in Czech Sources of the Second Half of the Sixteenth Century*, in: *Josquin des Prez: Proceedings of the International Josquin Festival – Conference held at The Juilliard School at Lincoln Center in New York City, 21–25 June 1971*, ed. Edward Elias Lowinsky – Bonnie J. Blackburn, Oxford University Press, London, 1977, s. 279–284.

delové mši Pavla Spongopaea Jistebnického *Offitium VI. vocum super Praeter rerum seriem Josquini* ze dvou klatovských hlasových knih. U rokycanských materiálů opominula uvést též Josquinovy kompozice z tištěného adligátu ve střední Evropě hojně rozšířeného norimberského tisku *Thesauri musici tomus tertius*.¹⁰ Poprvé referovala o anonymně přidaném šestém hlase *Si placet pars* k Josquinovu známému dvoudílnému pětihlasému motetu *Stabat mater dolorosa* zapsaném v signatuře ROk A V 22 a-b a uvedla zde též jeho incipity.¹¹ Nepodařilo se jí ovšem identifikovat další slavné Josquinovo šestihlasé třídílné moteto *Benedicta es, coelorum regina*, kde je v druhé části též anonymně místo *secta vox* přikomponován nový hlas *Si placet pars* v poloze *altus secundus*.¹² Tvorbu českých polyfoniků 16. století nastínila a jejich skladby stručně charakterizovala ve studii *Málo známí čeští skladatelé konce 16. století*.¹³ S Rokycanskou hudební sbírkou tu souviselo osm autorů (Jiří Tachovský, Jakub Romanides Bydžovský, Jan Crispus, Václav Čáslavský, Václav Falco (Sokol) Piscenus, Šimon Frozinus, Mathias Daniel Sošek a Jiří Carolides z Karlsperka). Nejšířeji se na téma nizozemské vokální polyfonie dochované v českých rukopisech soustředila ve své studii *Niederländische Musik in böhmischen Handschriften des 16. Jahrhunderts*.¹⁴ Po úvodní pasáži, popisující situaci v Čechách v 16. století s ohledem na pronikání a adaptaci nizozemské duchovní hudby od roku 1550, se dále Snížková v této práci zaměřila na stručný výčet pramenů s nizozemskou tvorbou ze 16. století. Z celkového počtu uvedených dvanácti pramenů z nejrozličnějších českých lokalit (Hradec Králové, Klatovy, Mladá Boleslav, Praha, Rokycany) jmenovitě uvedla pět signatur z Rokycanské hudební sbírky (ROk A V 19 a-b, ROk A V 20 a-e, ROk A V 22 a-b, ROk A V 37 a-e a ROk A V 45[a-b]). Informovala též o faktu, že další rukopisné materiály, které měly být uchovávány v tamějším Muzeu Dr. Bohuslava Horáka, nebyly v té době dostupné.¹⁵ V připojeném rejstříku skladatelů franko-nizozemské provenience ze 16. století tu uvedla i jména osmi autorů dochovaných v dobových rokycanských hudebních pramenech. Její soupis není tudíž oproti předkládanému současnému katalogu úplný, navíc postrádá přehled tvorby dochované v autorských či souborných hudebních tiscích.

Podrobný průzkum Rokycanské hudební sbírky podnikla na přelomu 70. a 80. let minulého století autorka této studie. Jeho výsledkem byl tematický katalog, který však zůstal v podobě nepublikovaného rukopisu.¹⁶ Průběžné výsledky pokračujícího výzkumu autorka prezentovala v četných studiích vydávaných doma i v zahraničí.¹⁷

V zahraničních publikacích je o Rokycanské hudební sbírce zmínka poprvé v *Census-Catalogue of Manuscript Sources of Polyphonic Music 1400–1550*, v němž bylo upozorněno na ROk A V 22 a-b.¹⁸ Ze zahraničních badatelů se v průběhu 70. až 90. let minulého století nejvíce badatelsky věnoval komparacím s Rokycanskou hudební sbírkou dlouholetý vedoucí Hudebního oddělení Széchényiho Národní knihovny v Budapešti Róbert Árpád Murányi (1924–2002), a to v souvislosti se svou prací na tematickém hudebním katalogu Bardějovské sbírky hudebnin.¹⁹

10 Viz ROk A V 22 a-b, tištěný adligát citovaného tisku, srv. *RISM B/I/1 – Recueils imprimés XVIe–XVIIe siècles*, ed. François Lesure, G. Henle Verlag, München-Duisburg 1960, s. 247.

11 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Josquin in Czech Sources*, s. 284.

12 Srov. Tematický katalog.

13 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Málo známí čeští skladatelé konce 16. století*, Hudební věda, roč. 16, 1980, č. 1, s. 53–59.

14 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Niederländische Musik in böhmischen Handschriften des 16. Jahrhunderts*, in: *Tijdschrift van de Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis*, roč. 32, č. 1/2, 1982, s. 96–104.

15 Autorka této předmluvy může potvrdit z vlastní práce na katalogu tzv. Rokycanské hudební sbírky, že dalších pět signatur bylo ve sbírkových fondech muzea objeveno až po roce 1989 v souvislosti s církevními restitucemi.

16 MAYŘOVÁ, Kateřina: *Hudební prameny literátského bratrstva v Rokycanech ze XVI. a začátku XVII. století*, diplomová práce, Ústav hudební vědy FF UK, Praha 1980.

17 Srov. jejich soupis v oddílu Bibliografie.

18 *Census-Catalogue of Manuscript Sources of Polyphonic Music 1400–1550*, ed. Charles Hamm, sv. 3 (P-U), American Institute of Musicology, Neuhausen-Stuttgart 1984, s. 109–110.

19 MURÁNYI, Róbert Árpád: *Thematisches Verzeichnis der Musiksammlung von Bartfeld (Bártfa)*, Gudrun Schröder Verlag, Bonn 1991.

Ze slovenských hudebních historiků se ve svých pracích rokycanských hudebních pramenů stručně dotkla Janka Petőczová, a to jednak v prvním díle *Polychorická hudba I.*,²⁰ jednak v monografii *Hudba jako kultúrny fenomén v dejinách Spiša*.²¹ Na konkordanci s Rokycanskou hudební sbírkou upozornila ve své studii *Stredoeurópske súvislosti šiestich rukopisných organových tabulatúrnych zborníkov z čias reformácie pochádzajúcich z územia Spiša* rovněž Marta Hulková, která se celoživotně zabývá výzkumem dějin staré hudby na území tzv. historického Uherska z období 16. a první poloviny 17. století.²² Centrem jejího badatelského zájmu je především Levočská zbierka hudobnín.

V zahraničních kritických edicích je na rokycanské hudební prameny poukázáno např. v souvislosti s vydáváním motetových skladeb jednoho z nejvýznamnějších reprezentantů vrcholné nizozemské hudební renesance, Josquina Desprez. V roce 2006 ve své edici *Si placet Parts for Motets by Josquin and His Contemporaries* přiblížila hudební veřejnosti unikátní rokycanské zápisy Josquinových motet *Benedicta es coelorum regina/Per illud Ave* a *Stabat mater* s anonymními přidanými hlasy Stéphanie P. Schlagel.²³ O rok později pak na ROk A V 22 a-b ve 24. svazku *New Josquin Edition* upozornil Willem Elders, a to v souvislosti Josquinovým šestihlasým motetem *Preter rerum seriem*.²⁴

Přehlédneme-li vývoj dosavadního výzkumu Rokycanské hudební sbírky, je nutno konstatovat, že jí odborná veřejnost věnuje soustavnou pozornost již od konce dvacátých let 20. století. Rozsáhlost sbírky vyžaduje náročnou komparativní práci napomáhající k ověřování autorství jednotlivých skladeb a nalézání konkordancí. Ta byla téměř po celé minulé století značně ztížena omezeným přístupem k relevantní zahraniční odborné literatuře a kritickým edicím. S dynamickým rozvojem výzkumu sbírek renesanční polyfonie v posledním dvacetiletí a stejně tak i s rozmachem internetu a možností mezinárodní spolupráce konečně přichází čas, kdy se bohatství Rokycanské hudební sbírky bude moci na patřičné úrovni prezentovat odborné veřejnosti.

Kateřina Maýrová

20 PETŐCZOVÁ, Janka: *Polychorická hudba I. V európskej renesancii a baroku; v dejinách hudobnej kultúry na Slovensku*, vlastním nákladem, Prešov 1998, s. 40.

21 PETŐCZOVÁ, Janka: *Hudba ako kultúrny fenomén v dejinách Spiša. Raný novovek*, Ústav hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied a Prešovský hudobný spolok Súzvuk, Bratislava 2014, s. 122.

22 HULKOVÁ, Marta: *Stredoeurópske súvislosti šiestich rukopisných organových tabulatúrnych zborníkov z čias reformácie pochádzajúcich z územia Spiša*, in: *Musicologica Istropolitana*, roč. 10–11, Katedra hudobnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Bratislava 2011–2012, STIMUL Bratislava 2013, s. 208.

23 SCHLAGEL, Stephanie P. (ed.): *Si placet Parts for Motets by Josquin and His Contemporaries*, A-R Editions, Middleton 2006, s. 190–209, 216.

24 ELDERS, Willem (ed.): *The Collected Works of Josquin Desprez. Volume 24 – Motets on Non-Biblical Texts 4, De beata Maria virgine 2*, Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis, Utrecht 2007, s. XIX.

Status of Research on the Rokycany Music Collection

The music collection of the Rokycany Literary Confraternity, kept to this day at the Library of the Roman Catholic Parish in Rokycany, came to the wider attention of the scholarly community at the end of the 1920s thanks to Karel Kadlec (1886–1961) and later Emilián Trola (1871–1949).

While Kadlec's study briefly mentioned the individual shelf marks for the musical sources,¹ Emilián Trola devoted his attention to the preserved musical materials in much more detail. He published the results of his research in the journal *Cyril*, in which he pointed out the importance of the Rokycany sources for that period, and he also reconstructed the scores of several anonymous motet compositions for double chorus with Czech texts dating from the turn of the 16th and 17th centuries and mass settings for double chorus by composers of Czech nationality from the first third of the 17th century.²

After the Second World War, the attorney Ladislav Hovorka (1913–1982), who was a local native, a Czech author of works about music, and a composer, followed up on Trola's research. In his articles published in 1940 in the journal *Cyril*, he discussed the organ at the Church of Our Lady of the Snows in Rokycany.³ In the journal *Brdský kraj* (Brdy Region) in 1946 he published a study devoted to the music at that same church.⁴ Hovorka makes only cursory mention of the Rokycany Literary Confraternity and its musical sources from the sixteenth and the first third of the seventeenth centuries, apparently without knowledge of Trola's earlier studies published in the journal *Cyril*. The study points out that for a proper evaluation of the music manuscripts preserved in the Rokycany parish library, it would be necessary to wait for the local municipal archives to be made accessible, but given the postwar situation, that was impossible, of course. It also makes reference to an older study by Karel Konrád,⁵ carrying over its thesis that there was a literary confraternity active in Rokycany, which is said to have had a choir only for monophonic music, and not for polyphony. The bulk of his study is devoted to church music performed at the church in question from the period after the Thirty Years' War, i.e. after 1648, until the beginning of the twentieth century. The information in his article tends to be more valuable for music of the Baroque period and later epochs.

On the other hand, the Czech composer, musicologist, and publicist Jitka Snížková (1924–1989) devoted herself to these music archives much more intensively. She first mentioned the Rokycany musical materials in her edition of *Česká polyfonní tvorba* (Czech Polyphonic Music),⁶ in which she listed sixteen composers by name who were connected with the Rokycany Music Collection, although the listing of their compositions in the collection was incomplete. Then in her study *Le Motet Tchèque 1570–1620*, she cited the shelf mark A V 21[a-c] under an incorrect location as "*L'archive de la ville Rokycany*".⁷ She also dealt with the Rokycany Music Collection indirectly in another article titled *Die kalixtinische Mes-*

1 KADLEC, Karel: *Z archivu děkanství v Rokycanech* (From the Archives of the Deanery in Rokycany), *Časopis katolického duchovenstva* (Journal of the Catholic Clergy), vol. 69, 1928, pp. 77–81.

2 TROLA, Emilián: *Kapitoly o české mensurální hudbě I–IV* (Chapters on Czech Mensural Music I–IV), *Cyril*, vol. 59, no. 1–7, 1933, pp. 4–7, 27–31, 52–56, 74–78; TROLA, Emilián: *Česká církevní hudba v období generálbasu I.* (Czech Church Music during the Thoroughbass Period I), *Cyril*, vol. 60, no. 5–6, 1934, pp. 49–52. A list of scores reconstructed by Trola from the Rokycany collection was published by BUCHNER, Alexandr: *Hudební sbírka Emiliána Trola* (The Music Collection of Emilián Trola), National Museum, Prague 1954, *passim*. Also see Trola's estate kept in the music archives of the Music History Department of the Czech Museum of Music – National Museum.

3 HOVORKA, Ladislav: *Varhany v chrámu P. Marie Sněžné v Rokycanech* (The Organ at the Church of Our Lady of the Snows in Rokycany), *Cyril*, vol. 66, no. 5–6, 1940, pp. 59–63, nos. 7–8, 80–83.

4 HOVORKA, Ladislav: *Hudba v chrámu Panny Marie Sněžné v Rokycanech* (Music at the Church of Our Lady of the Snows in Rokycany), *Brdský kraj* (Brdy Region), vol. 1, 1946, pp. 45–55.

5 KONRÁD, Karel: *Dějiny posvátného zpěvu staročeského od XV. věku do zrušení literátských bratrstev*, sv. II, Dědictví svatého Prokopa (History of Old Czech Sacred Song from the 15th Century until the Dissolving of the Literary Confraternities, vol. II, Legacy of Saint Procopius), Prague 1893, pp. 267, 342–343.

6 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Česká polyfonní tvorba. Výběr vícehlasých děl českého původu z XVI. a XVII. století* (Czech Polyphonic Music. A Selection of Polyphonic Works of Czech Origin from the 16th and 17th Centuries), Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění (State Publishers of Literature, Music and Art), Prague 1958, 107 pp.

7 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Le Motet Tchèque 1570–1620*, in: *Musica Antiqua. Acta Scientifica*, vol. 2, Bydgoszcz 1969, pp. 33–45, here p. 43.

se gegen Ende des 16. Jahrhunderts,⁸ where she referred to Trola's articles in the journal *Cyrl*. She also drew attention to the Rokycany music sources in her study *Josquin in Czech Sources of the Second Half of the Sixteenth Century* from a New York Josquin colloquium held in 1971 on the occasion of the 450th anniversary of the death of Josquin Desprez (c 1450–1521).⁹ In it, she mentioned in particular the Hradec Králové and Rokycany copies of Josquin motets, and she also reported about a parody mass by Pavel Spongopaeus Jistebnický titled *Offitium VI. vocum super Praeter rerum seriem Josquini* from two part books from Klatovy. From the Rokycany materials, she also neglected to mention Josquin's compositions from a printed adligate of the Nuremberg print *Thesauri musici tomus tertius*, which was widely disseminated in central Europe.¹⁰ She was the first to report on the anonymous addition of the sixth voice *Si placet pars* to Josquin's well-known two-part motet for five voices *Stabat mater dolorosa* recorded under the shelf mark ROk A V 22 a-b, and she also gave its incipits.¹¹ She did not, however, successfully identify another six-voice motet in three parts by Josquin: *Benedicta es, coelorum regina*, where in the second part, an anonymous composer also replaced the *sexta vox* with a newly composed voice *Si placet pars* for the *altus secundus*.¹² She outlined the polyphonic music of Czech composers of the sixteenth century and briefly characterized their works in the study *Málo známí čeští skladatelé konce 16. století* (Little-Known Czech Composers of the Late 16th Century).¹³ Eight of these composers were connected with the Rokycany Music Collection (Jiří Tachovský, Jakub Romanides Bydžovský, Jan Crispus, Václav Čáslavský, Václav Falco (Sokol) Piscenus, Šimon Frozinus, Mathias Daniel Sošek, and Jiří Carolides of Karlsperk). She focused most broadly on the topic of Franco-Netherlandish vocal polyphony preserved in Czech manuscripts in her study *Niederländische Musik in böhmischen Handschriften des 16. Jahrhunderts*.¹⁴ After an introductory passage describing the situation in Bohemia in the sixteenth century with regard to the influx and adaptation of Franco-Netherlandish sacred music from 1550, Snížková went on in the study to focus on a brief listing of sources with Netherlandish music from the sixteenth century. Of the twelve total sources listed from various Czech locations (Hradec Králové, Klatovy, Mladá Boleslav, Prague, Rokycany), she explicitly mentioned five of the shelf marks from the Rokycany Music Collection (ROk A V 19 a-b, ROk A V 20 a-e, ROk A V 22 a-b, ROk A V 37 a-e, and ROk A V 45[a-b]). She also reported that other manuscript materials said to be kept at the local Museum of Dr. Bohuslav Horák were not accessible at that time.¹⁵ In the appended index of composers of Franco-Netherlandish provenience from the sixteenth century, she also listed the names of eight composers preserved in period Rokycany musical sources. Her list is therefore incomplete in comparison with the present contemporary catalogue, and it lacks an overview of music preserved in printed music containing the works of individual composers or of multiple composers.

The author of this study did a detailed survey of the Rokycany Music Collection in the late 1970s and early '80s. The result was a thematic catalogue, but it remained in the form of an unpublished manuscript.¹⁶ The author successively presented the results of her continuing research in numerous studies published at home and abroad.¹⁷

8 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Die kalixtinische Messe gegen Ende des 16. Jahrhunderts*, in: Colloquium "Musica Bohemica et Europea", ed. Rudolf Pečman, Brno 1972, pp. 89–97.

9 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Josquin in Czech Sources of the Second Half of the Sixteenth Century*, in: Josquin des Prez: Proceedings of the International Josquin Festival – Conference held at The Juilliard School at Lincoln Center in New York City, 21–25 June 1971, ed. Edward Elias Lowinsky – Bonnie J. Blackburn, Oxford University Press, London, 1977, pp. 279–284.

10 See ROk A V 22 a-b, printed adligate to the cited print, cf. *RISM B/I/1 – Recueils imprimés XVIe–XVIIe siècles*, ed. François Lesure, G. Henle Verlag, München-Duisburg 1960, p. 247.

11 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Josquin in Czech Sources*, p. 284.

12 Cf. Tematický katalog (Thematic Catalogue).

13 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Málo známí čeští skladatelé konce 16. století* (Little-Known Czech Composers of the Late 16th Century), *Hudební věda* (Musicology), vol. 16, 1980, no. 1, pp. 53–59.

14 SNÍŽKOVÁ, Jitka: *Niederländische Musik in böhmischen Handschriften des 16. Jahrhunderts*, in: *Tijdschrift van de Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis*, vol. 32, no. 1/2, 1982, pp. 96–104.

15 The author of this foreword can confirm from her own work on the catalogue of the "Rokycany Music Collection" that another five shelf marks were not found in the holdings of the museum until after 1989 in connection with the restitution of church property.

16 MAYROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny literátského bratrstva v Rokycanech ze XVI. a začátku XVII. století* (Musical Sources of the Literary Confraternity in Rokycany from the 16th and Early 17th Centuries), thesis, Department of Musicology, Faculty of Philosophy, Charles University, Prague 1980.

17 Cf. their listing in the Bibliography section.

The first mention of the Rokycany Music Collection in a foreign publication appeared in the *Census-Catalogue of Manuscript Sources of Polyphonic Music 1400–1550*, in which attention was directed towards ROk A V 22 a-b.¹⁸ Among foreign scholars, it was Róbert Árpád Murányi (1924–2002), for many years the director of the Music Department of the National Széchényi Library in Budapest, who devoted the most research from the 1970s through the '90s to comparisons with the Rokycany Music Collection in connection with his work on a thematic catalogue of the Bardějov (Bartfeld) music collection.¹⁹

The Slovak music historian Janka Petőczová has briefly touched on the Rokycany musical sources in her studies, both in the first volume of *Polychorická hudba I.* (Polychoral Music)²⁰ and in her monograph *Hudba jako kultúrny fenomén v dejinách Spiša* (Music as a Cultural Phenomenon in the History of Spiš).²¹ Marta Hulková also drew attention to a concordance with the Rokycany Music Collection in her study *Stredoeurópske súvislosti šiestich rukopisných organových tabulatúrnych zborníkov z čias reformácie pochádzajúcich z územia Spiša* (Central European Contexts of Six Manuscript Organ Tablature Collections from the Time of the Reformation Originating in the Territory of Spiš). Mrs. Hulková has been engaged in lifelong research on the history of early music within the territory of what is called historical Hungary from the period of the sixteenth century and the first half of the seventeenth.²² Her area of interest as a researcher centers mainly on what is known as the Levoča Music Collection.

The Rokycany musical sources are referred to in foreign critical editions in connection, for example, with the publication of motets by one of the most important representatives of Netherlands music of the High Renaissance: Josquin Desprez. In 2006, in her edition *Si placet Parts for Motets by Josquin and His Contemporaries*, Stephanie P. Schlagel made accessible to the musical public the unique Rokycany specimens of Josquin's motets *Benedicta es coelorum regina/Per illud Ave* and *Stabat mater* with anonymously added voices.²³ A year later, Willem Elders drew attention to ROk A V 22 a-b in the 24th volume of the *New Josquin Edition* in connection with Josquin's six-voice motet *Preter rerum seriem*.²⁴

If we examine the development of research conducted so far on the Rokycany Music Collection, it must be said that the scholarly community has already been devoting systematic attention to it since the end of the 1920s. The vastness of the collection requires painstaking work on comparing sources, helping to verify the authorship of the individual compositions and to find concordances. During nearly the entire twentieth century, such work was greatly hindered by limited access to relevant foreign scholarly literature and critical editions. With the dynamic advancement of research on collections of Renaissance polyphony over the last twenty years as well as with the rapid development of the internet and possibilities for international collaboration, the time has finally come when the wealth of the Rokycany Music Collection can be presented to the scholarly community in a form of appropriate quality.

Kateřina Mařrová

18 *Census-Catalogue of Manuscript Sources of Polyphonic Music 1400–1550*, ed. Charles Hamm, vol. 3 (P-U), American Institute of Musicology, Neuhausen-Stuttgart 1984, pp. 109–110.

19 MURÁNYI, Róbert Árpád: *Thematisches Verzeichnis der Musiksammlung von Bartfeld (Bártfa)*, Gudrun Schröder Verlag, Bonn 1991.

20 PETŐCZOVÁ, Janka: *Polychorická hudba I. V európskej renesancii a baroku; v dejinách hudobnej kultúry na Slovensku* (Polychoral Music I. In the European Renaissance and Baroque; in the History of Musical Culture of Slovakia), self published, Prešov 1998, p. 40.

21 PETŐCZOVÁ, Janka: *Hudba ako kultúrny fenomén v dejinách Spiša. Raný novovek* (Music as a Cultural Phenomenon in the History of Spiš. Early Modern Age), Ústav hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied (Institute of Musicology of the Slovak Academy of Sciences) and Prešovský hudobný spolok Súzvuk (Prešov Musical Society "Harmony"), Bratislava 2014, p. 122.

22 HULKOVÁ, Marta: *Stredoeurópske súvislosti šiestich rukopisných organových tabulatúrnych zborníkov z čias reformácie pochádzajúcich z územia Spiša* (Central European Contexts of Six Manuscript Organ Tablature Collections from the Time of the Reformation Originating in the Territory of Spiš), in: *Musicologica Istropolitana*, vol. 10–11, Musicology Department of the Faculty of Arts of Comenius University in Bratislava, Bratislava 2011–2012, STIMUL Bratislava 2013, p. 208.

23 SCHLAGEL, Stephanie P. (ed.): *Si placet Parts for Motets by Josquin and His Contemporaries*, A-R Editions, Middleton 2006, pp. 190–209, 216.

24 ELDERS, Willem (ed.): *The Collected Works of Josquin Desprez. Volume 24 – Motets on Non-Biblical Texts 4, De beata Maria virgine 2*, Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis, Utrecht 2007, p. XIX.

Nástin dějin literátského bratrstva v Rokycanech²⁵

Jak již bylo řečeno výše, vlastníkem Rokycanské hudební sbírky bylo místní literátské bratrstvo působící při kostele Panny Marie Sněžné.²⁶ Pro pochopení struktury a obsahu sbírky je tudíž nutné se seznámit se s jeho historií v 16. století. Úvodem však představme literátské bratrstvo jako svébytný druh hudební instituce.

Literátská bratrstva byla laická sdružení hudbymilovných měšťanů, kteří se vedle školního sboru a varhaníka starali o hudební doprovod kostelních bohoslužeb. Bratrstva byla organizována cechovním způsobem. Jejich správu řídili každoročně volení tzv. starší, zpravidla jeho nejváženější členové. Vedli záznamy o příjmech, stanovili a vybírali pokuty, dbali o dodržování stanov a svým mravním a spořádaným způsobem života měli být vzorem pro ostatní. Starší také rozhodovali o přijetí nových zájemců na shromážděních všech členů bratrstva. Ve spolupráci s městskou radou mohli také své příslušníky trestat. Bratrstvo bylo kromě kulturně-společenského uplatnění zapojeno do společenského života města i jinak – jeho členové se starali o sociální zabezpečení svých příslušníků a střežili jejich zbožnost a mravnost. Literáti se těšili velké vážnosti a úctě, jak dokazuje hmotná podpora prokazovaná donátory.

Dříve než přistoupíme k osvětlení vzniku a vlastního fungování literátského bratrstva v Rokycanech, je nutno se v krátkosti zmínit o tamějších náboženských poměrech, neboť lze předpokládat, že převládající náboženská orientace ve městě mohla mít vliv i na výběr a pořizování hudebních skladeb určených k provozování během bohoslužeb. Rokycany prošly během 14. a 15. století komplikovaným náboženským vývojem. Roku 1362 povýšil arcibiskup Arnošt z Pardubic farní kostel Panny Marie Sněžné v Rokycanech na kolegiální a ustanovil při něm konvent šesti kanovníků řádu sv. Augustina. Rokycanští augustiniáni odmítali přijmout reformní snahy Jana Husa, a když roku 1412 vystoupil proti prodávání odpustků, zúčastnili se polemiky, která se proti němu v této souvislosti vedla. Když pak roku 1421 Jan Žižka obsadil město, Táboři pobořili klášter a mnichy pověsili. Po roce 1431 se rozmohla v Rokycanech natolik strana pod obojí, že držela kostel ve své správě. Od počátku 16. století však byla rokycanská fara opět katolická, což se vysvětluje tím, že prý faráři podávali těm, kdož si to přáli, pod obojí. Roku 1574 se začalo šířit zvláště mezi mladší generací vyznání Lutherovo. Roku 1609 přijali Rokycanští na podnět kněze Daniele Rejska Českou konfesi. Jak doložil Ladislav Hovorka, od roku 1421 do roku 1624 byly v chrámu Panny Marie Sněžné konány bohoslužby pod obojí.²⁷ Protireformační zásah byl pak proveden násilně roku 1624 hrabětem Zdeňkem Lvem z Kolovrat za pomoci jezdeckého oddílu.²⁸

Historii vzniku a činnosti rokycanského literátského bratrstva lze sledovat jen velmi mezerovitě. Vzhledem k tomu, že již během třicetileté války a dále při pozdějších zhoubných požárech Rokycan (1728, 1784) došlo ke ztrátám mnohých památek, můžeme si o fungování tamějších literátů ve společenském organismu města učinit jen nepřímý obraz. Ten lze získat ze skromných archivních zápisů z rokycanských městských knih, dochovaných rukopisných sborníků vokální polyfonie, několika zachovaných importovaných tisků a z několika tištěných oslavných latinských básní jednoho z písařů těchto sborníků.

Doba ustavení literátského kůru v Rokycanech nebyla dosud známá. Na základě jediného záznamu pocházejícího z roku 1580 však můžeme nepřímo potvrdit činnost rokycanských literátů přinejmen-

25 Text je zkrácenou verzí studie HRACHOVÁ, Hana – MAÝROVÁ, Kateřina: *Intelektuál a hudba. Příspěvek k dějinám hudby v raně novověkých Rokycanech*, in: *Documenta Pragensia*, sv. 27, ed. Olga Fejtová – Václav Ledvinka – Jiří Pešek, Scriptorium, Praha 2008, s. 599–651.

26 Nebylo zjištěno, zda zpívali i ve filiálním kostele sv. Petra a Pavla.

27 Srov. pozn. 3 a 4.

28 Podrobný soupis archivních pramenů a literatury, vztahující se k náboženskému vývoji v Rokycanech, podává MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny*, s. 198–199. Nejnověji je historie Rokycan, včetně církevních dějin, pojednána v kolektivní autorské práci HRACHOVÁ, Hana a kol.: *Rokycany. Historie, kultura, lidé*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2011, 318 s.

ším k roku 1516: „*Rejstra bratrská literátskýho přehlédnuta byla. V nichžto se nacházejí dluhové starší osob některých. I tolikéž paměti, že léta tisícího pětistého okolo šestnáctého že těch časů dva kalichy, kterýž každý z nich stál za 24 kop, dali bratřím starším literátům města Berouna v plnosti radě schovati a vor-nat červeného aksamitu, týž posavad zaměna [sic!] v městě Berouně zůstávají za potřeby, aby se na to páni literáti naši s pilností vyptali.*“²⁹ V rokycanských archivních pramenech vedených v první polovině 16. století sice zprávy o činnosti literátů nebyly nalezeny,³⁰ nicméně vzhledem k situaci v jiných českých městech, kde už jsou v té době literátská bratrstva doložena, lze předpokládat, že rokycanský kůr byl ustaven na přelomu 15. a 16. století.

Chod bratrstev se řídil stanovami (dobově nazývanými artikule), jejichž náplň byla ve většině lokalit obdobná. Z literatury jsou známy artikule literátů z Prachatic, Humpolce, Sušice, Českých Budějovic, Jindřichova Hradce, Českého Brodu a Jaroměře nad Labem.³¹ Stanovy upravovaly chod v rámci bratrstva, přijímání nových členů a jejich povinnosti. Často v nich bylo literátům uloženo docházet pravidelně a včas do kostela na první znamení zvonem. V Jindřichově Hradci nacházíme v bratrstvu i ženy, které se však zpěvu v kostele neúčastnily. Pouze zpívající členové bratrstva se pak nazývali literáti.³² V prachatických stanovách najdeme především určení povinností latinských literátů, kteří měli zpívat vícehlas při nedělních a svátečních mších a nešporách, při procesích o velkých svátcích. Stanovy zmiňují i nácvik skladeb a účast na zkouškách.³³ O rokycanských artikulích víme pouze to, že se v roce 1579 zřejmě změnily, neboť tehdy literáti žádali městskou radu o jejich potvrzení.³⁴ Za děkana Šebestiána Bartoloměje Křišpína, který ve městě působil v letech 1624–1658, bylo podle dobového svědectví „*upevněno bratrstvo obojího kůru latinského*“ a městskou radou byly schváleny nové artikule.³⁵ Vzhledem k tomu, že poslední zápisy hudebnin bratrstva jsou datovány rokem 1638, lze klást tento akt spíše do let 1624–1638.³⁶

V mnoha městech se vyskytovalo buď latinské, nebo české bratrstvo, případně koexistovala zároveň. V případě Rokycan šlo výhradně o bratrstvo latinské. Sbor tedy zpíval převážně latinsky. Lze předpokládat, že se jeho členská základna rekrutovala z městských intelektuálů. Kůr se dále členil na chorální část, která zpívala jednohlase, a na část figurální, jejíž příslušníci interpretovali polyfonní skladby. Je možné, že členové latinského figurálního kůru později obstarávali zároveň i jednohlasý zpěv.³⁷ Kromě pravidelného zpěvu v kostele, výročních zasedání (konvokací) a hostin (kolací) se literáti scházeli na pohřbech svých členů, které vyprovázeli zpěvem. Tento zvyk, jinde tak rozšířený, nebyl v rokycanských nehudebních pramenech zaznamenán. Zápis pětihlasé latinské *Missy pro defunctis* od Giovannioho Cavaccia (c1556–1626) v ROk A V 23 a-d však svědčí o tom, že literáti pamatovali ve svém repertoáru i na takovéto příležitosti. Dále se účastnili rovněž světských oslav v životě města (obnov rad, vzácných návštěv), ale i na soukromých slavnostech (svatby, křtiny apod.).

Dohled nad repertoárem bratrstva a nad dalšími literátskými aktivitami měl rokycanský farář, později titulovaný děkan. Situace byla o to komplikovanější, že po obnovení pražského arcibiskupství

29 Státní okresní archiv Rokycany, Archiv města Rokycany, I. oddělení (dále jen SokA Rokycany, AMRo I.), Manuál radní, i. č. 41, f. 202^v. Za odbornou pomoc s přepisem a překladem všech staročeských textů tímto obě autorky děkují Jaroslavu Kolárovi a Kateřině Volekové. Srov. též HRACHOVÁ, Hana – MAYŘOVÁ, Kateřina: *Intelektuál a hudba*, s. 600.

30 Údaje byly neúspěšně hledány především v SokA Rokycany, AMRo I., Knihy, i. č. 1 a 2. Zádušní účty, které jsou skvělým pramenem pro zjištění existence literátských bratrstev, nejsou z tohoto období dochovány.

31 K posledním dvěma jmenovaným srov. MAYŘOVÁ, Kateřina: *Dva znovu připomenuté prameny k dějinám literátských bratrstev v Českém Brodě a v Jaroměři z druhé poloviny 16. století, dochované ve sbírkových fondech Strahovské knihovny Královské kanonie premonstrátského řádu v Praze na Strahově*, in: *Bratrstva. Světská a církevní sdružení a jejich role v kulturních a společenských strukturách od středověku do moderní doby*, ed. Tomáš Jiránek – Jiří Kubeš, Univerzita Pardubice, Pardubice 2005, s. 179–218.

32 HORYNA, Martin: *Hudební kultura jihočeských měst v 16. století*, in: *Opera historica*, sv. 1, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 1991, s. 93.

33 *Ibidem*, s. 95n.

34 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 41, f. 166^v.

35 Národní archiv Praha (dále jen NA), Sbírka Jana Pohla pro dějiny železářství, výpisy k hudbě, kart. 111. Pohl se odvolává na *Liber memorabilium ecclesiae Rokycanae*, f. 163^v, bohužel však neuvádí bližší datum.

36 MAYŘOVÁ, Kateřina: *Hudební repertoár rokycanských rukopisů a tisků od druhé poloviny 16. do první třetiny 17. století*, in: *Sborník Muzea Dr. Bohuslava Horáka*, sv. 16, Muzeum Dr. Bohuslava Horáka, Rokycany 2004, s. 5.

37 MAYŘOVÁ, Kateřina: *Hudební prameny*, s. 22.

v roce 1562 byl do utrakvistického města dosazován katolický kněz. Stav se nezměnil ani po povýšení města mezi královská v roce 1584, kdy král ponechal právo kolatury arcibiskupství. Katoličtí kněží zde působili až do vydání České konfese v roce 1609. Zajímavá zpráva pochází z roku 1570 od děkana Ondřeje Pěšína, který se zmiňuje o tom, že se měšťané sešli bez jeho vědomí v chrámě a celou hodinu zde prozpěvovali husitské písně, a to za doprovodu hudby a varhan.³⁸ Jediný doklad o dozoru tehdejšího děkana Diviše Hostounského nad literátskou produkcí pochází z roku 1585, kdy je zaznamenána „*Lamentací od kantora školního, které se na Salve večera zpívali, a proto pan děkan že z kostela ušel, přinešeno. I poznalo se to, že verše milostné a kající jsou, které také při p. vyslaných panu děkanovi, odeslané jsou, aby mohl spokojen býti.*“³⁹ Podporu literátům prokazoval na počátku 17. století zejména děkan Daniel Rejsek.⁴⁰ Teprve v pobělohorském období děkan zasahoval do činnosti kůru, kontroloval jeho účetnictví, což dokládá zpráva z roku 1667.⁴¹ Zvýšený vliv církve se projevil i v schválení stanov literátů děkanem Křišpínem. Více důkazů o posílení vlivu katolické církve v rámci bratrstva však chybí. Literáti byli vyznáním utrakvisté. Po roce 1624 všichni přestoupili ke katolické konfesi. Skladby nekatolických autorů však nebyly zničeny, ale dál zůstaly součástí majetku literátů.

Velmi málo údajů se dochovalo také o složení bratrstva, jména jeho starších se v radních manuálech objevují jen zřídka. Víme, že soupis členů sboru byl vyhotoven v roce 1577, bohužel se nedochoval.⁴² Rokycanské bratrstvo mohlo být tvořeno zhruba dvaceti až třiceti členy.⁴³ Jak prokázal Miloš Dvořák pro Český Brod, prolínání členů literátského bratrstva se špičkami městské samosprávy bylo zcela běžné.⁴⁴ Obdobně tomu bylo i v Rokycanech, vzhledem k tomu, že šlo o latinský kůr, lze předpokládat, že se mezi jeho členy soustředili městští intelektuálové a špičky radní vrstvy města. Z předbělohorského období jsou známi starší kůru zvolení v roce 1589, kterými byli radní Jiřík Bakalář, Václav Červenka, Zikmund Kotrba za obecní starší a Tomáš Wimberský za obec.⁴⁵ Jiří Matějovic – bakalář byl dlouholetým členem městské rady, a to v letech 1573–1604. Václav Červenka se objevuje mezi radními v letech 1570–1589. Zikmund Kotrba zasedal mezi obecními staršími v letech 1577–1600, konšelem byl dvakrát v letech 1581 a 1582. Pouze o Tomáši Wimberském nevíme nic. V letech 1622–1639 byli staršími kůru císařský rychtář Tomáš Netolický a dlouholetý radní Matěj Láb.⁴⁶

38 NA, Archiv pražského arcibiskupství, Recepta 6/VII, 1570.

39 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 42, f. 194^v.

40 V rukopisném oddělení Národní knihovny v Praze je v rámci konvoluty starých tisků sign. 52 C 14, přív. 23 dochován sborník *Ultimum Antidoron castae [...] foeminae Iustinae Reysianae, coniugis [...] Danielis Reysek Bloviceni [...]*, vydaný roku 1611 u Jiřího Hanuše v Praze k úmrtí Rejskovy ženy. Přispěl do něho mj. i Victorinus Cherbitzer (Cherbiczer), který měl dle Dlabáčových údajů působit od roku 1611 v Rokycanech jako „Chorrektor“. Srov. DLABAČ, Jan Bohumír: *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Maehren und Schlesien*, sv. 1, Stände Böhmens, Prag 1815, s. 274.

41 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 47, s. 84r.

42 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 40, ff. 178^v–179^r.

43 Srov. MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny*, s. 21.

44 Srov. DVOŘÁK, Miloš: *Literátské bratrstvo a městská rada v Českém Brodě v předbělohorské době*, in: *Documenta Pragensia*, sv. 18, ed. Václav Ledvinka – Jiří Pešek, Scriptorium, Praha 2000, s. 112.

45 SokA Rokycany, AMRo I., MR, i. č. 45, f. 35^v.

46 AMRo I, sign. Ak 71, kart. 35.

Přehled známých členů literátského bratrstva

Jméno	Doba působení	Působení v městské samosprávě
Eliáš Chrudimský	c1574–c1581	Obecní starší (1577)
Jiří Hradecký	c1577–1589	Radní (1555–1572)
Martin Strejc bakalář	1575	Primas (1588–1589)
Martin Škoda	1575?	Radní (1579–1580)
Václav Havlík z Varvažova	?	Primas (1571–1582)
Jan Novoměstský	?	Primas (1584–1601)
Zikmund Celestýn z Freifeldu	?	Primas (1595–1612)
Matyáš Židek Srnovec z Varvažova	?	Primas (1604–1622)
Jiří Kryštof Střela z Třebnice	?	Primas (1627–1649)
Václav Srnovec	1577	Obecní starší (1575–1578)
Jakub Růžička	1577	Radní (1574)
Václav Rabický	1578	Radní (1583–1585)
Jiřík Mirotický	1585–1593 (varhaník)	Obecní starší (1600)
Martin Ježek	1588	Radní (1585–1587)
Stanislav Hořovský	1588	Obecní starší (1583, 1588)
Martin Havlík	1588	Obecní starší (1587, 1588)
Adam Bakalář	1588	Nezjištěno
Matásek	1588	Nezjištěno
Jan Rabický	1588	Nezjištěno
Jiřík Bakalář	1589	Radní (1573–1604)
Václav Červenka	1589	Radní (1570–1589)
Zikmund Kotrba	1589	Obecní (1577–1600)
Tomáš Wimberský	1589	Nezjištěno
František Pilmon	1600	Nezjištěno
Mikuláš Celestýn	1600	Radní (1614–1622)
Jiří Arlet pekař	1600	Nezjištěno
Jiří Střela	1600	Nezjištěno
Adam Truhlář	1601	Nezjištěno
Ambrož Klečka	1602	Nezjištěno
Jan Ježek	1602	Nezjištěno
Ondřej Zábranský	1600	Nezjištěno
Jan Klečka	1612–c1640	Radní (1614–1640)
Martin Koželuh	1612	Nezjištěno
Vavřinec Smutný	1612	Radní (1630–1636)
Jiří Henryk	Neuvedeno	Nezjištěno
Ondřej Sedláček	Neuvedeno	Nezjištěno
Bartoloměj Cirrin	1614–1651	Radní (1623–1651)
Jan organista	1614–1616	Nezjištěno

M. Jan Felix Strejc	1614–c1628	Radní (1616–1625)
Antonín Miller	1617	Obecní starší (1634, 1635)
Burian Raksík	1617	Obecní starší (1630, 1631)
Tomáš Netolický	1622	Císařský rychtář (1631–1653)
Matěj Láb	1622	Písař (1600–1631)
Vít Šemperger	1639–1663	Radní (1624–1666)
Jiří Albín	1639–1663	Radní (1634–1664)
Jakub Optalius	c1646–1671	Radní (1631–1671)
Matyáš Nigrin	1663	Radní (1664–1678)
Jan Souček	?	Císařský rychtář (1658–1678)
M. Martin Cassius	?	Císařský rychtář (1678–1704)

Celkem se dosud podařilo podchytit 49 osob z let 1574–1663, u 42 z nich je členství doloženo prameny, u sedmi pouze pravděpodobné. Samozřejmě jde pouze o zlomek, který ale má svou vypovídací hodnotu. Jednotlivé osobnosti byly zařazeny do skupin vždy podle svého nejvyššího dosaženého postu.

Z celkového počtu 49 známých literátů tři zastávali post císařského rychtáře. Tento úředník byl do města dosazen až v roce 1623, kdy se jím stal plzeňský primátor Jan Rudolf Wolfingar z Ploskovic, u nějž zřejmě i pro krátkost jeho působení (do roku 1626) nemůžeme předpokládat nějaký zvýšený zájem o působení v kůru. V letech 1626–1631 zastával tento post zdejší měšťan Mikuláš Mandl, který se v různých funkcích v rámci městské samosprávy objevuje již od roku 1600. Jeho vazby na kůr lze tušit, nikoliv však potvrdit.

V letech 1631–1653 zastával post císařského rychtáře Tomáš Netolický, jenž byl zároveň starším literátů.⁴⁷ Dvacet let (1658–1678) vládl jako císařský rychtář městu řezník Jan Souček. V řadě českých měst byli z literátského okruhu voleni též školní inspektoři.⁴⁸ Souček tuto funkci zastával v letech 1674–1676, což může nepřímo svědčit o jeho vazbách na kůr. V bratrstvu mohl být i z titulu své prestižní funkce jako jeho předchůdce Netolický. Dlouholetým rychtářem byl v letech 1678–1704 M. Martin Cassius. Lze ho s největší pravděpodobností ztotožnit se zdejším varhaníkem, působil rovněž jako radní písař.⁴⁹

Z rokycanských primátorů máme členství v kůru přímo prokázáno jen u primase Martina Strejce. Pouze předpokládat můžeme členství čtyř primátorů – humanistů Václava Havlíka z Varvažova (1571–1582), Jana Novoměstského z Varvažova (s přestávkami v letech 1584–1601), Zikmunda Celestýna z Freifeldu (s přestávkami v letech 1595–1612), Matyáše Žídka Srnovce z Varvažova (s přestávkami v letech 1604–1635) a Jiřího Kryštofa Střely z Třebnice (s přestávkami v letech 1627–1649).

Školními inspektory byli pro rok 1589 jmenováni Jan Novoměstský a Jiřík Bakalář, přičemž u druhého z nich máme členství u literátů potvrzeno i jinými prameny.⁵⁰ Novoměstského členství v kůru je tedy více než pravděpodobné. Jeho zásluhy vyzdvihl také roku 1607 Bartoloměj Cirrinus ve sborníku *Epigrammatum libellus*.⁵¹ Volný překlad oslavné básně zní:

47 AMRo I, sign. Ak 71, kart. 75. Netolický v letech 1622–1639 užíval literátskou louku.

48 PEŠEK, Jiří: *Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách 1547–1620. Všechny dny kulturního života*, Karolinum, Praha 1993, s. 104.

49 SokA Rokycany, AMRo I., sign. B/I 324, kart. 200.

50 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 45, ff. 9^v–10^r.

51 CIRRIUS, Bartoloměj: *Epigrammatum libellus, continens prosphoneses epicticas ad nonnullos barones, nobiles, praestantes et bonos viros ... sub ingressu Anni MoDo CVrrentis exaratas*, Typis Schumanianis, Pragae 1607, ff. B 7^v–B 8^r.

Ad Nobilem Clarissimum D. JOHANNEM NOVOMIESTSKY SRNOVECZ á WARWAZIOVA
ROCHE/czanensis Reipubl. Civem Consularem.

*IANE decus Patriae, canis venerande capillis,
Qui de WARVAZIOVA nobile nomen habes.
Tu Patriae magnam fido moderamine lucem,
Prae reliquis curans Templi Chorumque, paris.
Et quia MUSARUM fautor cluis unus in Urbe,
Audit apud doctos Urbs ROCHECZANA bene,
Sollicitus variis modulos conquiris ab oris.
Plenior ut sit laus hac quoque parte DEI.
Et conquirendi meum partire laborem,
Qui Patriae Authores quos queo mitto sacros.
Quo studio ROCHECZANA alias supereminet Urbes,
Surgit et hinc illi, cuius es Author, honos.
Nam quoties doctis ROCHECZANAE mentio facta est,
Tunc aiunt: Praestans MUSICA regnat ibi.
Atque ideò tibi tantopere pia MUSICA cordi est
Quod teneas Leges illius atque MODOS.
Quorum olim instruxisti, mansit dum vita, Parentem,
Fidus ut instructor, cognitione meum.
Tu simul ingenuas fueras mihi suasor ad artes,
ne reses in dura mens mihi serpat humo.
Neu mihi multorum punctumque notamque ferenti,
Propter opes verae negligerentur opes.
Quas igitur grates pro meoque meoque Parente,
Et quae dona tibi, dulcis amice feram ?
Sed fero quas grates, et quae tibi munera possum,
Candida mens grates dona Papyrus habet.
Nec scio quid solam praeter tibi ferre Papyrus,
Hanc tu mente pari qua tibi mitto cape.
Postmodò tum fato tum sorte favente daturus
Carmina de factis, his meliora, tuis.
Quod superest super exactos feliciter annos
Cum consorte tua vive, diuque VALE.*

Volný překlad oslavné básně zní:

*Urozenému pánu, slovutnému Janu Novoměstskému Srnovci z Varvažova,
městskému radnímu obce Rokycany.
Jene, ozdobí vlasti, ctihodný pro své šediny,
jenž z Varvažova máš vznešené jméno.
Ty vlasti přinášíš velké světlo věrným spravováním,
kromě jiného i péčí o chrám a sbor.
A protože jsi znám jako jedinečný příznivec múz ve městě,
je u učených město Rokycany dobře zapsáno.
Starostlivě získáváš melodie z různých úst,
aby tak i po této stránce byla úplnější sláva Boží.*

A při tomto získávání se dělíš o námahu se mnou,
 jenž ty dobrodince vlasti, které mohu, nazývám svatými.
 V této snaze Rokycany předčí ostatní města,
 vzniká zde pocta i tomu, čeho jsi původcem ty.
 Neboť kdykoli je mezi učenci zmínka o Rokycanech,
 tehdy říkají: Vynikající hudba tam vládne.
 A natolik je hudba tvému srdci milá,
 že dodržíš její zákony a mody.
 U nich jsi kdysi mého otce, dokud žil, ustanovil,
 a on jim byl věrný stejně jako ty, jak jsem poznal.
 Ty jsi mi zároveň byl rádcem v ušlechtilých uměních,
 aby se mi snad nevplížila zahálčivá myšlenka do nevzdělané mysli,
 a když jsem přinášel mnohým bod či notu,
 aby nebyly zanedbávány skutečné hodnoty pro hodnoty jiné.
 Jaké tedy díky za mě a mého otce,
 a jaké dary ti, milý příteli, mám dát?
 Ale přináším takové díky a dary, které mohu.
 Šlechetná mysl má zde na papíře díky.
 A nevím, co ti přinést, kromě samotného papíru,
 který přijmi se stejným úmyslem, s nímž ti ho posílám.
 Když pak dají osud či příznivý los,
 napíši lepší báseň o tvých činech, než je tato.
 Co zbývá? Šťastně po zbylé roky žij
 s manželkou svou a dlouho buď zdrav.

V téže sbírce skládá formou akrostichu Cirrinus hold také rokycanskému hudebnímu sboru:⁵²

Akrostich pro nejskvělejší hudební sbor (kūr) města Rokycan (*Acrostichis ad amplissimum chorum musicum urbis Roheczanensis*):

Felix divinae vigilans RESPUBLICA laudis
 Rerum opifex penui dona dat ampla suae
 Ampla salutaris dat abunde munera Pastorum
 Tutum praesenti numine pandit iter,
 Eximia hic firmis virtus radicibus haeret,
 Recreat hic pastas Rector ovilis oves
 Non hic continuis turbantur pectora rixis
 Tu quoque dum cultu Roheczana sonabere Divo.
 Ampla feres precibus praemia nempe piis.
 Sic firmata tuis minime frustabere votis.
 Quin supera laudes rursus in acre canes.

Šťastná a čilá je obec Božské chvály,
 kde Tvůrce věcí dává bohaté dary ze své zásoby;
 dává též hojná obdarování spásy v dostatku pastýřů,
 bezpečnou cestu otevírá svou Boží přítomností.

52 CIRRINUS, Bartoloměj: *Epigrammatum libellus*, f. B 4^r.

*Zde skvělá ctnost pevně tkví svými kořeny,
zde občerstvuje pastvou své ovce Správce ovčince,
zde nejsou srdce znepokojována neustálými spory.
Ty pak, když jsi opěvován pro Boží úctu v Rokycanech,
zajisté budeš mít hojnou odměnu za zbožné modlitby.
Tak budeš jistý a nebudeš zklamán ve svých prosbách,
ba dokonce v nebeském hradě znovu chvály zazpíváš.*

Podobně je oslavován Matěj Žídek Srnovec z Varvažova.⁵³ Jiří Kryštof Střela z Třebnice po studiích působil v roce 1605 jako učitel v Rakovníku a rektor zdejší školy. O dva roky později byl rektorem v Písku. Patrně v roce 1613 se vrátil zpět do Rokycan,⁵⁴ kde se oženil s dcerou Václava Krocína.⁵⁵ Dne 25. února 1638 ho spolu s Jakubem Optaliem povýšil Šimon Brosius z Horštejna, děkan metropolitního chrámu v Praze, do vladyckého stavu s predikátem z Třebnice.⁵⁶ I on v roce 1646 vykonával z titulu inspektora dozor nad školou, z čehož lze vyvozovat jeho členství v kůru. Zemřel pravděpodobně mezi lety 1649–1650.⁵⁷

Významnou osobností zdejšího bratrstva byl rovněž dlouholetý radní Bartoloměj Cirrin. Narodil se v Rokycanech v roce 1574. Po získání titulu bakaláře v roce 1597 učil na městské škole v Prachaticích, kde vstoupil do literátského bratrstva a odkud posílal do svého rodiště hudební skladby. V letech 1616 a 1617 se připomíná jako rokycanský měšťan, v letech 1621–1646 zastával funkci radního písaře a v letech 1623–1651 zasedal v radě. V roce 1602 věnuje Rokycanským dílko *Epigrammatum liber ad mecoenates et amicos*, vyzdvihuje v něm rozkvět školství a kulturního života v Rokycanech.⁵⁸ Jako příklad jeho poetické invence a názorů na současné hudební umění lze v souvislosti s Rokycany uvést následující dvě ukázky.

První báseň (na f. A 2^v) nese název *Aglaia* a je věnována Rokycanským, druhá (na f. B 6^v) se jmenuje *O hudebních harmoniích* (*De harmoniis musicis*) a ilustruje výstižně Cirrinovu snahu o obohacení hudebního repertoáru rokycanských literátů o nové, „sladce“ znějící skladby. Tato báseň je také jedinečným dokladem o relativní toleranci latinských humanistů při volbě skladeb pro živé provádění hudby na literátských kůrech doby předbělohorské, kdy Cirrinus zjevně upřednostňuje hudebně-estetické vlastnosti (vlastní hudební kvalitu kompozice) před hlediskem věroučně-náboženským (rozdíl mezi katolickým a protestantským repertoárem).

Aglaia

*Urbs pia quae laetis ROCHECANA extenderis agris
Vosque, a deò docti, quos habet illa, VIRI.
Salvete et Musis vestri aspirate clientis,
Munera qui vobis foenoris orba refert.
Vos spondentis opes a viae imprudentia contra
Iussa, sequi clarias me monuistis opes.
Vos mihi dilectos fovistis amore Parentes
Vos studiis facti portus et aura meis.
Vos ubi multa rei torsit me cura paternae
Iuvistis multis meque, meosque modis.*

53 TRUHLÁŘ, Antonín – HRDINA, Karel – HEJNIC, Josef – MARTÍNEK, Jan: *Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě* (dále jen *Rukověť*), sv. 5, Academia, Praha 1982, s. 162.

54 *Ibidem*, s. 229.

55 Soka Rokycany, AMRo II., Kniha kontraktní, i. č. 102, f. 35^v.

56 HOFMANN, Gustav (ed.): *Jakub Optalius z Třebnice. Sprostá sprostičká a kratičké vypsání o huti železné*, Národní technické muzeum, Praha 1981, s. 11.

57 Soka Rokycany, AMRo II., Kniha kontraktní, i. č. 99, ff. 73–74.

58 *Rukověť*, sv. 1, Academia, Praha 1966, s. 363.

*Nec cessatis adhuc: o quae me tempora quae Sors
Pro meritis gratum viderit esse satis.
Vos quibus est ingens sacrae reverentia Legis,
Vos IOVA, et vestros ampliet usque lares.*

*Zbožné město Rokycany, které se rozprostíráš při utěšených lukách,
i vy, od Boha učené muži, které město má,
budte zdraví a přejte múzám vašeho klienta,
který vám přináší zpět majetek bez dluhu.
Vy jste mě napomenuli, abych následoval skvělejší bohatství,
když jsem je hledal na nerozumné, opačné cestě životem.
Vy jste podporovali láskou mé milované rodiče,
vy jste se stali pro mě útočištěm i oporou při mých studiích.
Vy, když mě velká rodičovská péče opustila,
pomohli jste mně i mým drahým mnohými způsoby.
A dosud nepřestáváte: ó, která doba, který osud
mě shledá dosti vděčným za tyto zásluhy?
Vy, u nichž je nesmírná úcta k posvátnému zákonu,
vám ať odplatí Jupiter a vaši lárové.⁵⁹*

De Harmoniis Musicis

*Non ita me multum, multum licet affluat aurum
Afficit, ut dulci musica blanda sono.
Iudice me docta modulandi prorsus in arte,
Exuperant aevum tempora nostra vetus
Horum ego ter centum modulos, dulcedine tactos,
Curavi libris inseruisse meis.
Hos utinam pius ex indultu numinis usus
Atterat, hac dabitur dum mihi luce frui.
Neu quis me reliquos credat damnare, probabo
Quisquis is est, modulos afferat ille pares.*

O hudebních harmoniích

*Nepůsobí na mě množství zlata, i když ho je nadbytek,
tak jako sladká hudba svým vábným zvukem.
Mám-li posoudit učené umění dále vytvářet hudbu,
naše časy překonávají starý věk.
Tři stovky těchto nářevů, sladkosti plných
postaral jsem se, aby bylo zachováno v mých knihách.
Kéž je se svolením božstva setře užívání dříve,
ještě když mi bude dáno těšit se z tohoto života.
A aby si někdo nemyslel, že jiné (nářevy) odsuzuji,
přijmu je, ať je to kdokoliv, jen když přinese stejné.*

⁵⁹ Larové (lat. Lares), reprezentují u starých Římanů ochranná božstva pozemků. Srov. SVOBODA, Ludvík a kol. (ed.): *Encyklopedie antiky*, Academia, Praha 1973, s. 330.

Dalším významným členem z řad městské rady byl Jan Felix Strejc, syn primase Martina Strejce. Bakalářem se stal v roce 1609, magistrem o tři roky později. Prošel několika partikulárními školami (1610 Kutná Hora, 1611 Český Brod, 1613 Žatec). Pravděpodobně v roce 1616 se vrací do rodného města, kde se zapojil do činnosti bratrstva i městské rady. V roce 1628 odešel do exilu v Sasku. V inventáři věcí z rokycanského domu se zmiňuje mj. „*tabelatura k loutně*“.⁶⁰ Jde o jediný známý soupis majetku, inventáře pozůstalostí se v Rokycanech nedochovaly. Bohužel tak nemůžeme sledovat zastoupení např. hudebnin či hudebních nástrojů v domácnostech členů literátského bratrstva.

V literátských registrech z let 1612–1616 se uvádí člen Jan Klečka, který měl zřejmě na starosti vedení hospodaření, a byl pravděpodobně hlavním písařem ROk A V 38 a-e a podílel se i na zápisech v dalších rukopisech.⁶¹

V roce 1646 se napomíná o dodání literátského počtu Jakub Optalius.⁶² Po získání bakalářského titulu v roce 1620 se zřejmě v roce 1627 usadil v Rokycanech. Patřil mezi nejzámožnější obyvatele, živil se patrně zemědělstvím a povoznictvím. Zemřel v říjnu 1671. Byl literárně činný a podle písemných pramenů měl být i písařem rorátníku, který ovšem nebyl dosud v rokycanských pramenech místního muzea, archivu či Knihovny Římsko-katolické farnosti v Rokycanech (bývalé děkanské knihovny) nalezen, pokud se vůbec zachoval.⁶³

O úzké vazbě zdejší partikulární školy na bratrstvo již víme. Lze předpokládat, že k literátům vstoupili i někteří rektori zdejší školy, byť často zůstali ve městě jen velmi krátce. Víme např. o vstupu rektora Cirrina mezi prachatické literáty po dobu jeho působení na tamní škole.⁶⁴ Přímé doklady o členství v literátském bratrstvu máme u rektora Mikuláše Celestýna (učil zde v letech 1599–1604, bratr primase Zikmunda, později sám radní), rektora Jiřího Střely Domažlického (učil zde v letech 1605–1606, pozdější primas) a rovněž dvou pozdějších primasů Jana Novoměstského a Zikmunda Celestýna z Freifeldu.

Dále bylo mezi literáty objeveno osm obecních starších a patnáct osob nebylo blíže identifikováno. Přes torzovitost pramenů lze říci, že k členům latinského kůru patřila radní vrstva – císařští rychtářové, primasové, radní a rektori zdejší partikulární školy.

Zastoupení členů městské správy a samosprávy v literátském bratrstvu:

Funkce	císařský rychtář	primas	radní	obecní starší	písař	nezjištěno
Četnost	3	6	16	7	1	15
%	6	13	33	15	2	31

Významným činitelem literátských bratrstev byl také kantor, který představoval osobu, jež díky svým hudebním znalostem teoretickým i praktickým byla přímo spojena s nácvikem skladeb, prováděných literáty. Nezřídka i on obstarával funkci správce kůru, na něm spočívala hlavní tíha vlastního provozu literátského bratrstva. Z dochovaných literátských register vyplývá, že kantor obstarával notový materiál, možná se podílel i na jeho opisu. Vícehlasé skladby pak byly zpívány členy figurálního kůru v rámci nedělní bohoslužby (zvláště během adventu) a o významných církevních svátcích. Zpěv

60 NA, Stará manipulace, sign. C 215, Ro 17, f. 37°.

61 MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební repertoár*, s. 7.

62 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 46, f. 9°.

63 Srov. CIRONIS, Petros: *Lidé, osoby a osobnosti Rokycanska. Malá encyklopedie*, Státní okresní archiv Rokycany, Rokycany 1995, s. 52.

64 DANĚK, Zdeněk: *Dějiny literátského bratrstva v Prachaticích*, disertační práce, Ústav hudební vědy FF UK, Praha 1970, s. 38. Bartoloměj Cirrinus sepsal v Prachaticích přívazek ke sborníku A V 40 a zároveň zde byl zapsán do literátského bratrstva: „*Bartholomeus Cirinus Rochecanus, rector scholae prachaticensis, receptus sum in album Almae fraternitatis Literatorum ordinis. Anno 1600 diebus proximis Paschali adque in hunc librum ascriptus anno sequenti 1601 feria post domini Saba anagramma. Non rumpor: Servas coelica, Christe, bonis. Haec manu propria.*“

zahajoval kantor, který byl každoročně volen.⁶⁵ Většinou jím byl kantor školní a bratrstvo tak mělo velmi úzké vazby na zdejší partikulární školu. O dobové úrovni školství v Rokycanech víme jen z relativně skromného počtu záznamů, protože až do roku 1575 se nám o tamějších školách nedochovaly žádné písemné památky. Předpokládá se ovšem, že již ve 14. století existovala v Rokycanech triviální škola. Od roku 1570 byla městská škola ve správě utrakvistů a příslušela pod kuratelu rektora filosofické fakulty pražské univerzity. Roku 1620 byla odňata správa rokycanské školy pražskému učení a byla předána jezuitům. Od roku 1622 pak řídil školu místní katolický děkan.⁶⁶

V letech 1562–1581 se v pramenech objevuje školní kantor Eliáš Chrudimský. K roku 1576 se uvádí jako člen literátského kůru. Městská rada ho vyšetřovala pro podezření, že ničí party a „[...] nyní s kancionálu českýho že jest *Officiem* [sic !] *Salvatoris* mistrovsky vymalovanou vyřezal a jinam zanesši, prodal.“⁶⁷ Spor byl zřejmě smírně vyřešen, neboť Eliáš je v roce 1577 titulován jako cantor chori.⁶⁸ Na škole působil patrně souběžně až do sňatku v roce 1577, kdy vstoupil do služeb města jako písař nižších úřadů. V tomto roce je uváděn rovněž jako obecní starší. Před rokem 1579 působil na škole také kantor Brikcí, který se zde v tomto roce oženil, v roce 1581 získal městské právo. O šest let mladší zpráva mluví o tom, že Brikcí kantor byl propuštěn z písařství bílého piva. V letech 1588–1608 zasedal v městské radě. Zemřel někdy mezi léty 1610–1615.

Zřejmě jen rok před sňatkem (1580) působil ve škole kantor Jiřík Hradecký nebo také Veselský, označený v témže roce titulem *cantor chori*. Vůdčí osobou literátů byl zřejmě až do své smrti (patrně na přelomu let 1588–1589). V roce 1581 vystupuje v pramenech školní kantor Laurentius Šimkonydes. Do roku 1583 tu působil kantor Tomáš Artophidius, ten však ještě v témže roce požádal o městskou ochranu, o místo radničního hospodáře a povolení k sňatku. Tito dva kantoři do činnosti bratrstva zřejmě nijak nezasahovali.

V roce 1589 byl předvolán před městskou radu zdejší rektor a bylo mu sděleno, aby propustil dosavadního kantora, jehož jméno bohužel neznáme, a přijal kantora nového. Kantor Andreas hned požádal purkmistra o „ochranu“. Nešlo o nikoho menšího než o Ondřeje Chrysopona Jevíčského.⁶⁹ Jeho působení zde můžeme prokazatelně doložit mezi dubnem 1589 a květnem 1595. Vztahy mezi Rokycany a Jevíčským lze ovšem vystopovat již k roku 1576, kdy mu byly jako Andreasovi kantůrkovi věnovány 4 toлары „za mutety, který jest nám dedikoval, předně p[anu] p[urkmistru] [a] p[ánům] a literátům.“ V době svého rokycanského působení v roli kantora a skladatele dedikoval Jevíčský své kompozice (moteta, officia, introity, antifony na žalmy, Magnificat) členům rokycanské městské rady a získával tak dodatečný finanční příjem.⁷⁰ V rokycanských hlasových knihách ROk A V 19 a-b jsou zachovány 3 hlasy (*Sexta*, *Septima vox* a zřejmě *Superius*) z Jevíčského sedmihlasého moteta *Videte manus meas et pedes meos*, jehož existence ovšem není v citovaných materiálech doložitelná. Tak máme k jeho tamější, rozhodně bohaté kompoziční činnosti paradoxně v literátském archivu zachovánu jedinou skladbu, k níž nám v ostatních písemných pramenech schází bližší údaje k okolnostem jejího vzniku.

Je pravděpodobné, že na konci dubna 1595 Jevíčský z města odešel. Styky s městem však nezpretrhal, znovu zde patrně byl začátkem července a v polovině září 1598, kdy městu věnoval *Officium Hussi* a moteto. V útech z let 1599–1600 je zaznamenána odměna kantorovi Andreasovi, domníváme se, že však již nejde o Jevíčského. Záhadným Andreasem by mohl být Andreas Zábranský, který se v roce 1600 vyskytuje mezi dlužníky bratrstva. Po Jevíčském nastoupil na zdejší školu v roce 1596 kantor

65 Srov. BAJGAR, Jindřich – KAŇKA, Petr – KAŇKOVÁ, Miroslava – KLIMEŠ, Ivan – VANIŠOVÁ, Dagmar: *Hudební památky sedlčanského literátského bratrstva*, in: Sedlčanský sborník, sv. 2, 1978, s. 67.

66 Detailnější pojednání o stavu rokycanských škol na přelomu 16. a 17. století poskytuje MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny*, s. 11–12, kde je uvedena i další literatura.

67 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 39, s. 153.

68 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 40, ff. 48^r, 48^v.

69 SRŠŇOVÁ, Milena: *Ondřej Chrysoponus Jevíčský. Příspěvek k poznání hudební tvorby v Čechách v 2. polovině 16. století*, diplomová práce, Ústav hudební vědy FF UK, Praha 1978, 2 sv. Viz též SRŠŇOVÁ, Milena: *Ondřej Chrysoponus Jevíčský a jeho moteta*, Hudební věda, roč. 20, č. 1, 1983, s. 22–40.

70 Srov. SokA Rokycany, AMRo I., i. č. 18–21, Knihy purkmistrovských počtů z let 1573 až 1609.

Václav Ganymedes, o dva roky později se oženil a stal se radním písařem. V roce 1597 se vyplatily předešlému kantorovi (zřejmě Jevíčskému) za koledy 2 kopy. V roce 1598 učinil ve městě kšaft další kantor Jiří Žampach Roudnický.⁷¹ Údaje o dalších rokycanských kantorech z důvodů absence téměř všech pramenů nejsou k dispozici a také bohužel nelze potvrdit další styky Jevíčského s městem či dokonce jeho další pobyt v něm. Nevíme tak téměř nic o činnosti bratrstva v první polovině 17. století, bohužel paradoxně právě z této doby se zachoval hudební archiv. Situaci můžeme sledovat opět až v druhé polovině 17. století, kdy jsou v roce 1663 jmenováni Vít Šemperger Kladrubský, *rector chori* a inspektor školy, Jiřík Albín Sušický, opatrovník kůru pánů literátů, bývalý zdejší kantor a cenzor literátů kůru Matyáš Nigrin. K roku 1663 se mluví o učitelích Karlu Matyáši Mikuleckém z Litomyšle a Matyáši Ješínském. V roce 1670 je zmiňován kantor David Ješínský, který byl propuštěn z kůru i ze školy v roce 1700.⁷²

Kromě kantora byl nepostradatelný i varhaník, který se staral o instrumentální hudbu. Varhany byly v kostele již na počátku 16. století.⁷³ Jako první se k roku 1568 uvádí Jan Šteyer.⁷⁴ V letech 1576⁷⁵–1584⁷⁶ se zmiňuje varhaník Martin Krása, který byl v letech 1587–1593 i radním. Od roku 1585 zde pak působil Jiřík Mirotický, ani on nebyl pouze varhaníkem, ale stal se zároveň i městským vyslancem v různých kauzách.⁷⁷ Ojediněle působil ve městě i varhaník ze sousedních měst, např. v roce 1591 se platilo poslu o varhaníka do Rakovníka.⁷⁸ Někdy mezi léty 1614–1616 byl mezi literáty přijat Jan varhaník, o němž však další údaje chybějí.

Počet dochovaných sborníků a tisků poukazuje na to, že na přelomu 16. a 17. století musel rokycanský literátský sbor nashromáždit značný majetek, neboť doplňování a uchovávání jejich hudebního archivu nemohlo být levnou záležitostí.⁷⁹ Jediným účetním dochovaným pramenem z činnosti literátů jsou registra literátského bratrstva v Rokycanech z let 1612–1618, která podchycují především finanční stránku jeho fungování. Literátskému účetnictví a hospodaření dosud velká pozornost věnována nebyla. Vzhledem k tomu, že se zde nedochovaly souvislejší řady účtů jako třeba u špitálu, byly by jakékoliv závěry značně zkreslené a matoucí. Lze pouze konstatovat, že příjmy byly stabilní, plynuly zejména z pronájmů nemovitostí, hospodářských zvířat, z úroků a pokut. Vybírány byly rovněž poplatky za přijetí nových členů ve výši libry vosku, někteří dali i dvě libry. Nahodilé platby získávali literáti za zpěv při pohřbech a koledování. Ve vyúčtování nákladů na pohřeb vladyčky Anny Muchkové se v roce 1581 objevuje i údaj „za svíce a vosk pánům literátům 6 kop míš.“⁸⁰ Je to však pravděpodobné, jak ukazuje praxe z jiných lokalit.⁸¹ Zda členové platili do společné kasy pravidelné příspěvky, zjištěno nebylo.

Ve výdajích se objevují nákupy drobných předmětů pro kůr (nový pulpit, opravení almary pro uložení partů, dvou knih papíru pro spravení a přenotování poškozených hudebnin), pravidelné čištění kůru, pouze minimální nákup notového materiálu či výdaje spojené s uskutečněním kolací. Vypláceny byly také podpory chudým a nemocným členům, na posluhu či zhotovování zpěvníků. Z účetního materiálu lze dovodit i spolupráci rokycanských literátů s prachatickým, rakovnickým, a mladoboleslavským kůrem.⁸² Ta spočívala zejména ve výměně notového materiálu. Lze předpokládat, že tak jako

71 SokA Rokycany, AMRo II., kniha kšaftů, i. č. 84, f. 107v.

72 *Politický a školní okres rokycanský*, Rokycany 1898, s. 158.

73 PÁTKOVÁ, Hana: *Církev a konfese v pohusitských Čechách: dvojvěří ve třech západočeských městech*, in: Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et historica, sv. 2 (Z Pomocných věd historických 15), Praha 1999, s. 242.

74 SokA Rokycany, AMRo I., Notulář, i. č. 9, f. 43v.

75 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 39, s. 258.

76 NA, Sbírka Jana Pohla pro dějiny železářství, výpisy k hudbě, kart. 111.

77 SokA Rokycany, AMRo I., Kniha purkmistrovských počtů, i. č. 20, s. 78 – v roce 1594 od něj bylo bráno pivo na pohoštění císařské návštěvy.

78 SokA Rokycany, AMRo I., Kniha purkmistrovských počtů, i. č. 19, s. 501.

79 MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny*, s. 26n.

80 SokA Rokycany, AMRo I., Kniha purkmistrovských počtů, i. č. 18, s. 558.

81 Srov. HINEROVÁ, Romana: *Zbožná a literátská bratrstva doby barokní ve fondech Soka Kolín*, in: Archivní prameny Kolínska, Státní okresní archiv Kolín, Kolín 2000, s. 59.

82 Srov. MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební repertoár*, s. 24: „Bartoloměj Cirrinus – za vynotování officium 8 v[ocum] super „Vesel se této chvíle“ – dáno 50 gr[ošů] a poslu na pivo 4 gr[oše]; Bartoloměj Cirrinu Prachatickému za vynotování offic[ia] 8 v[ocum] a 2 motet 8 v[ocum] super „Exurgat Deus“ – dána kopa, 8 gr[ošů], 4 denáry.“ „Sukcentorům rakovnickým za 3 český officium Resurrectionis et Trinitatis ad 6 v[ocum] – dáno na papír 1 kopa 30 gr[ošů] a pacholatům, kteří je přinesli – 6 gr[ošů].“

jinde literáti vlastnili nemovitosti, dále hudební nástroje, pulpity, malované kancionály, svíce, pláště a klobouky, využívané též při pohřbech, rovněž příkrovy na máry či rakve.⁸³ Významným počinem literátů bylo postavení kruchty v kostele, které se uskutečnilo v roce 1589 na náklady bratrstva.⁸⁴

Majetek literátského bratrstva se rozrůstal i díky zbožným odkazům rokycanských měšťanů. Ty byly zapisovány do tzv. knih testamentů. V Rokycanech byla kniha testamentů vedena již od roku 1517, první kšaft ve prospěch literátů se objevuje teprve v roce 1572.⁸⁵ Z předbělohorského období známe celkem 22 poslední vůle, v nichž umírající kšaftoval ve prospěch kůru. Po roce 1616 téměř všechny odkazy mizí a byly zřejmě zapisovány do jiné dnes nedochované knihy.

Rokycanská kniha testamentů z let 1517–1828 obsahuje celkem 224 záznamy o posledních vůlích. Ze sledovaného období let 1550–1700 pochází 130 kšaftů. Celkový počet 22 poslední vůle ve prospěch bratrstva tedy tvoří 28,6%. Mimo ní je dochována také kniha ústních kšaftů z let 1598–1637, kde je obsaženo celkem devět posledních vůlí.⁸⁶ Z nich jediná ve prospěch literátů pochází od písaře Prokopa Faciána, tento kšaft je však paralelně zapsán i v knize testamentů z let 1517–1828. Z 22 rokycanských kšaftů byla převážná většina darů finančních, věnované částky se pohybovaly od jedné do padesáti kop grošů míšeňských. Celkem byly věnovány 283 kopy grošů míšeňských. Některé jsou přesně specifikovány, např. na graduál, na knihy, na kruchtu nebo na vosk. Literáti celkem získali také dvě „dědinky“, jednou jim bylo věnováno tele.

Další osudy literátského bratrstva ve druhé polovině 17. století se nevymykaly poměrům v ostatních městech, kdy původní kůry jsou postupně nahrazovány bratrstvy náboženského charakteru. Děkan Ladislav Frozín Březnický, který v Rokycanech působil od roku 1664, se zmiňuje, že před jeho příchodem zde byl posvátný zpěv v naprostém úpadku, jen málokdy byla sloužena ranní mše. Na bohoslužby chodilo jen málo literátů a starších žen.⁸⁷ Právě Frozín se v roce 1673 se zasadil o vznik nového bratrstva Panny Marie Sněžné, jehož součástí se původní kůr stal, což naznačuje článek z regulí o pravidelném zpěvu některých členů bratrstva.⁸⁸ O činnosti literátů se již Frozín nezmiňuje ani ve farářské relaci z roku 1677.⁸⁹ Víme, že v roce 1675 se projednávalo zhotovení inventáře zpěvů latinského kůru.⁹⁰ V roce 1683 byli vyslaní městskou radou pánové k inventarizaci hudebnin na kůru a k rozmluvě o *praefecta chori*.⁹¹

Shrnutí

Hudební kultura Rokycan dosahovala poměrně vysoké úrovně. Propojení mezi špičkami tehdejší radní vrstvy, zdejší partikulární školou a literáty je zcela zjevné. Nejednalo se o záležitost krátkodobou, podpora kultury a školství včetně hudby ve městě byla kontinuální, jak dokazují zejména městské účty. Citované městské knihy purkmistrovských počtů města Rokycan zachycují velice výmluvným způsobem úsilí tehdejšího movitého městského patriciátu o zajištění takového hudebního repertoáru, který by co možná na té nejvyšší, špičkové úrovni mohl obohatit tamější literátský archiv a motivovat je k zvelebení hudební stránky slavnostnějších, svátečních bohoslužeb. Doložené kontakty s hudebními skladateli české i jiné národnosti a přímé objednávky skladeb u nich (bohužel málokdy konkretizované) tak jenom dokreslují dobovou příznivou atmosféru, jíž se ze strany humanisticky vzdělaných, zcestovalých členů městské rady dostávalo hudební múze. Lze předpokládat, že členství v literátském kůru bylo chápáno jako prestižní záležitost a doklad jistých intelektuálních potřeb jeho členů. Z pra-

83 HINEROVÁ, Romana: *Zbožná a literátská bratrstva*, s. 59.

84 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 45, ff. 50^r, 51^r.

85 AMRo II, Kniha kšaftů, i. č. 84, f. 198^r.

86 SokA Rokycany, AMRo I., Kniha ústních kšaftů, sign. DI/1, kart. 575.

87 MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny*, s. 27.

88 MIKULEC, Jiří. *Barokní náboženská bratrstva v Čechách*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2000, s. 16.

89 NA, Archiv pražského arcibiskupství, i. č. 1343 zprávy farářů sign. B 13/4a, Vikariát Plzeň, rok 1677.

90 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní, i. č. 48, s. 125, 184, 191, 266, 269.

91 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál purkmistrovský, i. č. 51, s. 152, 154.

menů je prokazatelná rovněž snaha o obohacování repertoáru bratrstva, tj. členové bratrstva nebyli jen pasivními příjemci.

Nakolik se konfesijní proměny v náboženské orientaci obyvatelů Rokycan v 16. a začátku 17. století mohly projevit ve skladbě hudebního repertoáru rokycanských literátů a zda lze po roce 1624 počítat se zásahy nějaké jezuitské cenzury, lze z pramenů stěží bezpečně určit. V dochovaném repertoáru lze vysledovat jednak kompozice, svým zaměřením spjaté ještě s Husovým kultem (ROk A V 21 a-c), stejně tak jako motetová a mešní díla, spojená s německými protestantskými kruhy (ROk A V 20 a-e, ROk A V 38 a-e). ROk A V 20 a-e zase obsahuje velké množství motetových skladeb italské provenience, v níž jsou celkem rovnoměrně zastoupeni jak zástupci tzv. benátské vícesborové školy, tak i autoři, spjatí s Římem a s hudebně-estetickými postuláty potridentského období, jež ve své tvorbě vrcholně realizoval Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525/26-1594) a jeho následovníci.

I když je zřejmé, že v časovém rozpětí přibližně 80 let, ohraničujícím dobu, v níž došlo k výběru a zápisu hudebního repertoáru, se jistě musely nutně projevit vkusové a generační proměny mezi literáty a můžeme i počítat s možností, že si jezuité po svém nástupu roku 1622 do rokycanské fary nechali hudební sborníky přinést ke kontrole, v konkrétním dochovaném hudebním materiálu ale nemáme přímé doklady o censurních zásazích. Ačkoliv rekatolizace rokycanského obyvatelstva byla Zdeňkem Kolovratem provedena roku 1624 značně rasantně a v důsledku toho i několik významných protestantských patricijských rodin odešlo do ciziny, nelze z hlediska „ideové, věroučné upotřebitelnosti“ vést kategoricky dělicí čáru mezi tímto datem a hudebními zápisy z předchozího předbělohorského období.

V této souvislosti je také užitečné si položit otázku, zda zapsané skladby měly výlučně sloužit opravdu toliko k provádění v rámci slavnostnějších bohoslužeb a podléhaly tedy v konečné instanci v případě posuzování „věroučné nezávadnosti“ příslušnému faráři, sloužícímu mši, anebo představovaly jakýsi repertoárový zásobník literátského figurálního kůru a odrážely hudební vkus lidí, jež měli díky svému humanistickému vzdělání značný kulturní rozhled a jistě i dostatek intelektu na to, aby mohli takový druh autority obejít.

Šíře zapsaného hudebního repertoáru ve všech sbornících, a to od autorů vyloženě protestantských, tak i katolických, jak do doby předbělohorské, tak i po roce 1620, naopak svědčí o tom, že se hrstka těch nejosvícenějších rokycanských literátů, i v době, kdy se již na obou stranách válčilo, jako by se úporně snažila se duchem povznést nad tvrdou realitu všedních dnů, kdy již zažila panovačné manýry Mansfeldova vojska. Pro ně, jak se zdá, neplatilo úsloví, že *Inter arma silent musae*. Písař Jan Klečka, který v průběhu třicátých let 17. století pilně zapisoval dvojsborové a koncertantní mešní skladby do ROk A V 38 a-e a dalších hlasových knih, je výmluvným příkladem věřícího člověka, kterému zapisování hudebních novinek v situaci očekávání vpádu švédských vojsk pomáhalo překonávat těžké chvíle a psychický stres a hudba jakoby mu poskytovala prostor k mystické komunikaci s Bohem, do jehož rukou vkládal svého ducha.

Hana Hrachová – Kateřina Maýrová

A Sketch of the History of the Literary Confraternity in Rokycany²⁵

As has already been said, the Rokycany Music Collection belonged to the Rokycany Literary Confraternity, which was active at the Church of Our Lady of the Snows.²⁶ In order to understand the structure and contents of the collection, one must become familiar with the confraternity's history in the sixteenth century. To begin with, however, let us introduce the literary confraternity as a peculiar kind of musical institution.

Literary confraternities were laypersons' associations of music-loving townsfolk who provided for a school choir, an organist, and also the musical accompaniment for worship services at the church. The confraternities were organized in the manner of a guild. Their affairs were governed by "elders" elected each year, who were generally the most revered members. The elders kept records of the confraternity's income, established and collected fines, and monitored compliance with their charter. Their moral, orderly way of life was to serve as a model for others. The elders also decided on the acceptance of new applicants at assemblies of all of the members of the confraternity. In cooperation with the town council, they could also punish their members. Apart from cultural and social activities, a confraternity was involved in the societal life of the town in other ways – its members provided for each others' social welfare and kept watch over their piety and morality. Members of the confraternity were held in great esteem and respect, as is shown by the material support they received from benefactors.

Before proceeding with discussion of the origin and actual operations of the Rokycany Literary Confraternity, brief mention should be made of the religious situation there, because it can be assumed that the predominant religious orientation in the town would also have an influence over the choice and acquisition of musical works intended for performance during worship services. During the fourteenth and fifteenth centuries, Rokycany underwent complicated religious developments. In 1362, Archbishop Arnošt of Pardubice elevated the Church of Our Lady of the Snows in Rokycany from a parish church to a collegiate church, and he established a canonry there with six members of the Order of Canons Regular of St Augustine. The Rokycany Augustinians refused to embrace the reform efforts of Jan Hus, and when Hus spoke out against the sale of indulgences in 1412, they participated in the polemics directed against him in connection therewith. When Jan Žižka occupied the town in 1421, the Taborites stormed the monastery and hanged the monks. After 1431, the Utraquists had grown in number in Rokycany to the point that they held the church under their administration. From the beginning of the sixteenth century, however, the Rokycany parish was again Catholic, and the explanation given for this is that the priests supposedly served Communion under both kinds to those who so desired. In 1574, the Lutheran faith began to spread, especially among the younger generation. In 1609, the Rokycany inhabitants adopted the Bohemian Confession at the instigation of the priest Daniel Rejsek. Ladislav Hovorka documented that Communion was administered under both kinds at the Church of Our Lady of the Snows that from 1421 until 1624.²⁷ The Counterreformation then intervened by force in 1624, led by Count Zdeněk Lev of Kolowrat with the aid of a cavalry division.²⁸

There are many gaps in the records of the history of the founding and activities of the Rokycany Literary Confraternity. In view of the fact that many sources were lost already during the Thirty Years' War and again during destructive fires that later afflicted Rokycany (1728, 1784), we can get only an

25 The text is an abridged version of the study HRACHOVÁ, Hana – MAÝROVÁ, Kateřina: *Intelektuál a hudba. Příspěvek k dějinám hudby v raně novověkých Rokycanech* (The Intellectual and Music. A Contribution to the History of Music in the Early Modern Era in Rokycany), in: *Documenta Pragensia*, vol. 27, ed. Olga Fejtová – Václav Ledvinka – Jiří Pešek, Scriptorium, Prague 2008, pp. 599–651.

26 It has not been determined whether they also sang at the affiliated Church of St Peter and St Paul.

27 Cf. Footnotes nos. 3 and 4.

28 For a detailed list of archival sources and literature concerning religious developments in Rokycany, see MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny* (Musical Sources), pp. 198–199. The history of Rokycany, including church history, has been dealt with most recently in a work by a collective of authors: HRACHOVÁ, Hana et col.: *Rokycany. Historie, kultura, lidé* (Rokycany. History, Culture, People), Nakladatelství Lidové noviny (publishing house of the newspaper Lidové noviny), Prague 2011, 318 pp.

indirect look at how the local confraternity operated within the town's organic social structure. That can be gained from the modest amount of archival entries in the Rokycany town records, preserved manuscript collections of vocal polyphony, a few imported prints, and a few printed celebratory Latin poems from one of the scribes of those collections.

It is not yet known when the choir of Literati was established in Rokycany. On the basis of a single entry from the year 1580, however, we can indirectly confirm the activity of the Rokycany Literary Confraternity at least back to 1516: *"The records of the Literary Confraternity were examined. In them are older debts of certain people. It is also recorded that around the year of our Lord 1516, two chalices, each of which cost 24 threescore [of groschen] and a red velvet chasuble were given to the elders of the Literary Confraternity in the town Beroun as a pledge, and they are still pledged to them, so our Literati brethren should inquire diligently about this."*²⁹ Reports about the activities of the confraternity have not been found in Rokycany archival sources dating from the first half of the sixteenth century,³⁰ but in view of the situation in other Czech towns where literary confraternities are documented at the time, one may assume that the Rokycany choir was established at the turn of the 15th and 16th centuries.

These confraternities operated on the basis of by-laws (called Articles at the time), the contents of which were similar in most locations. The Articles of the literary confraternities in Prachatice, Humpolec, Sušice, České Budějovice, Jindřichův Hradec, Český Brod, and Jaroměř nad Labem are known from the literature.³¹ The Articles regulated the operations of the confraternities, the admission of new members, and their duties. Often they acquired that the members attend church regularly and on time, arriving by the first ringing of the bell. In Jindřichův Hradec we even find women in the confraternity, but they did not take part in singing in the church. Only the singing members of the confraternity were called "Literati".³² The Prachatice Articles contain mostly the enumeration of the duties of the Latin Literati, who were to sing polyphonic music at Mass and Vespers on Sundays and feast days and in processions for major feast days. The Articles also mention the learning of compositions and attendance at rehearsals.³³ All we know about the Rokycany Articles is that they were apparently changed in 1579, because the Literati asked the town council to approve them at that time.³⁴ According to a period account, under Dean Šebestián Bartoloměj Křišpín, who served in the town from 1624 to 1658, *"the confraternity of both Latin choirs was strengthened"*, and the town council ratified its new Articles.³⁵ In view of the fact that the confraternity's last pieces of musical notation are dated to c1638, ratification can probably be dated to between 1624 and 1638.³⁶

29 Státní okresní archiv Rokycany, Archiv města Rokycany, I. oddělení (State Regional Archives at Rokycany, Rokycany Municipal Archives, Department I; hereinafter SokA Rokycany, AMRo I.), Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 41, f. 202^v. Both authors wish to thank Jaroslav Kolář and Kateřina Voleková for their expert assistance with transcribing and explaining all of the texts in Old Czech. Also Cf. HRACHOVÁ, Hana – MAYŘOVÁ, Kateřina: *Intelektuál a hudba* (The Intellectual and Music), p. 600.

30 The information was sought unsuccessfully primarily at the SokA Rokycany, AMRo I., Books, inv. nos. 1 and 2; church property accounts, which are an excellent source for determining the existence of literary confraternities, have not been preserved from this period.

31 Concerning the latter two, cf. MAYŘOVÁ, Kateřina: *Dva znovu připomenuté prameny k dějinám literátských bratrstev v Českém Brodě a v Jaroměři z druhé poloviny 16. století, dochované ve sbírkových fondech Strahovské knihovny Královské kanonie premonstrátského řádu v Praze na Strahově* (Two Rediscovered Sources on the History of the Literary Confraternities in Český Brod and Jaroměř in the Latter Half of the Sixteenth Century, Preserved in the Holdings of the Library of the Royal Canonry of Premonstratensians in Prague at Strahov), in: *Bratrstva. Světská a církevní sdružení a jejich role v kulturních a společenských strukturách od středověku do moderní doby* (Confraternities. Secular and Sacred Societies and Their Roles in Cultural and Societal Structures from the Middle Ages to the Modern Era), ed. Tomáš Jiránek – Jiří Kubeš, University of Pardubice, Pardubice 2005, pp. 179–218.

32 HORYNA, Martin: *Hudební kultura jihočeských měst v 16. století* (History of Musical Culture in the Towns of Southern Bohemia in the Sixteenth Century), in: *Opera historica*, vol. 1, Faculty of Education, University of South Bohemia in České Budějovice 1991, p. 93.

33 *Ibid.*, p. 95n.

34 SokA Rokycany, AMRo I., Manual for Town Council, inv. no. 41, f. 166^v.

35 National Archives in Prague (hereinafter NA), Sbíрка Jana Pohla pro dějiny železářství, výpisy k hudbě (The Collection of Jan Pohl for the History of Ironmongery), carton 111. Pohl refers to the *Liber memorabilium ecclesiae Rokycanae*, f. 163^v; unfortunately, no more exact date is given.

36 MAYŘOVÁ, Kateřina: *Hudební repertoár rokycanských rukopisů a tisků od druhé poloviny 16. do první třetiny 17. století* (Musical Repertoire of the Rokycany Manuscripts and Prints from the Latter Half of the Sixteenth to the First Third of the Seventeenth Centuries), in: *Sborník Muzea Dr. Bohuslava Horáka* (Compendium of the Museum of Dr. Bohuslav Horák), vol. 16, Muzeum Dr. Bohuslava Horáka (Museum of Dr. Bohuslav Horák), Rokycany 2004, s. p.

Many towns had either a Latin or a Czech confraternity, and in some cases they coexisted simultaneously. Rokycany had only a Latin confraternity. The choir therefore sang mostly in Latin. It may be assumed that its membership base was recruited from among the town's intellectuals. The choir was further divided into a "chorale choir" that sang monophonic music, and a "figural choir", the members of which performed polyphonic works. It is possible that the members of the Latin polyphonic choir were later also providing the monophonic singing.³⁷ Besides singing regularly at the church, annual meetings (convocations), and banquets (collations), the Literati also gathered for members' funerals, which they accompanied with singing. This custom, widespread elsewhere, was not recorded in the Rokycany non-musical sources, but music for the five-voice Latin *Missa pro defunctis* by Giovanni Cavaccio (c1556–1626) in ROK A V 23 a-d indicates that the Literati also had repertoire for such an occasion. They also took part in the secular celebrations in the life of the town (renewal of the town councils, special visits) as well as in private celebrations (weddings, baptisms etc.).

The Rokycany pastor, later given the title of dean, was responsible for supervising the repertoire of the confraternity and the other activities of the Literati. The situation was all the more complicated because after the restoration of the Prague Archbishopric in 1562, a Catholic priest was assigned to the Utraquist town. This situation did not change even after the town's elevation to the status of a Royal City in 1584, when the king has left the right for appointing of posts in the parishes on the archbishopric. Catholic priests served there until the issuing of the Bohemian Confession in 1609. There is an interesting report dated 1570 from Dean Ondřej Pěšín, which states that the townsfolk gathered without his knowledge at the church and spent a whole hour there singing Hussite songs with musical accompaniment including organ.³⁸ The only documentation of supervision of the productions of the Literati by the dean at the time, Diviš Hostounský, dates from 1585, when there is an entry that reads: "*The Lamentations by the school cantor that were sung in the evening on Salve [during the divine service to Virgin Mary] were brought to the church, because the dean had departed from there [so he did not hear them sung]. The verses were also found to be please for mercy and penitential, and they were likewise sent by messengers to the dean in order to satisfy him.*"³⁹ Dean Daniel Rejsek in particular showed support for the Literati at the beginning of the seventeenth century.⁴⁰ It was not until the period after the Battle of White Mountain that there were interventions in the activities of the choir and inspections of its bookkeeping, as is documented by a report from the year 1667.⁴¹ The increased influence of the church can also be seen in the ratification of the Articles of the Literati by Dean Křišpín, but there is a lack of further evidence of the strengthening of the Catholic church's influence within the confraternity. The Literati were of the Utraquist faith. After 1624, everyone converted to the Catholic faith. The music by non-Catholic composers was not destroyed, however, and it remained the property of the Literati.

Likewise, very little information has been preserved about the membership of the confraternity, and the names of its elders appear only rarely in the manuals for town council. We know that a list of choir members was made in 1577, but it has not been preserved, unfortunately.⁴² The confraternity in Rokycany may have had between about twenty to thirty members.⁴³ As Miloš Dvořák has shown for Český Brod, an overlapping of members of a literary confraternity with the leadership of the municipi-

37 MAYROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny* (Musical Sources), p. 22.

38 NA, Archiv pražského arcibiskupství (Archives of the Prague Archbishopric), Recepta 6/VII, 1570.

39 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 42, f. 194^v.

40 In the manuscript department of the National Library in Prague, as part of a bundled collection of old prints with the shelf mark 52 C 14, adligate, No. 23, a collection has been preserved with the title *Ultimum Antidoron castae [...] foeminae Iustinae Reysianae, coniugis [...] Danielis Reysek Bloviceni [...]*, published in 1611 by Jiří Hanuš in Prague in memory of Rejsek's late wife. One of those who contributed to it was Victorinus Cherbitzer (Cherbiczer), who is said, according to Dlabac's information, to have served from 1611 in Rokycany as the "Chorrekter". Cf. DLABAČ, Jan Bohumír: *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Maehren und Schlesien*, vol. 1, Stände Böhmens, Prag 1815, p. 274.

41 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 47, p. 84r.

42 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 40, ff. 178^v-179^r.

43 Cf. MAYROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny* (Musical Sources), p. 21.

pal government was quite common.⁴⁴ This was also the case in Rokycany, and in view of the fact that a Latin choir was involved, one may assume that among its members there was a concentration of the town's intellectuals and top municipal officials. From the period before the Battle of White Mountain, the elders of the choir elected in 1589 are known: the town councilors Jiřík Bakalář, Václav Červenka, and Zikmund Kotrba as the aldermen and Tomáš Wimberský representing the municipality.⁴⁵ Jiří Matějovic – bakalář (bachelor) was a member of the town council for many years, from 1573 to 1604. Václav Červenka's name appears among the councilors from 1570 to 1589. Zikmund Kotrba was seated among the aldermen from 1577 to 1600, and he was a councilor twice in 1581 and 1582. Tomáš Wimberský is the only one about whom we know nothing. From 1622 to 1639 the imperial bailiff Tomáš Netolický and the councilor of many years Matěj Láb were elders of the choir.⁴⁶

An overview of the known members of the Literary Confraternity

Name	Period of activity	Position in local municipal government
Eliáš Chrudimský	c1574 – c1581	Alderman (1577)
Jiří Hradecký	c1577–1589	Town councilor (1555–1572)
Martin Strejc bakalář	1575	Mayor (1588–1589)
Martin Škoda	1575?	Town councilor (1579–1580)
Václav Havlík of Varvažov	?	Mayor (1571–1582)
Jan Novoměstský	?	Mayor (1584–1601)
Zikmund Celestýn of Freifeld	?	Mayor (1595–1612)
Matyáš Židek Srnovec of Varvažov	?	Mayor (1604–1622)
Jiří Kryštof Střela of Třebnice	?	Mayor (1627–1649)
Václav Srnovec	1577	Alderman (1575–1578)
Jakub Růžička	1577	Town councilor (1574)
Václav Rabický	1578	Town councilor (1583–1585)
Jiřík Mirotický	1585–1593 (organist)	Alderman (1600)
Martin Ježek	1588	Town councilor (1585–1587)
Stanislav Hořovský	1588	Alderman (1583, 1588)
Martin Havlík	1588	Alderman (1587, 1588)
Adam Bakalář	1588	undetermined
Matásek	1588	undetermined
Jan Rabický	1588	undetermined
Jiřík Bakalář	1589	Town councilor (1573–1604)
Václav Červenka	1589	Alderman (1570–1589)
Zikmund Kotrba	1589	Alderman (1577–1600)
Tomáš Wimberský	1589	undetermined
František Pilmon	1600	undetermined

44 Cf. DVOŘÁK, Miloš: *Literátské bratrstvo a městská rada v Českém Brodě v předbělohorské době* (The Literary Confraternity and Town Council in Český Brod in the Period before the Battle of White Mountain), in: *Documenta Pragensia*, vol. 18, ed. Václav Ledvinka – Jiří Pešek, Scriptorium, Prague 2000, p. 112.

45 SokA Rokycany, AMRo I., MR, inv. no. 45, f. 35^v.

46 AMRo I, shelf mark Ak 71, carton 35.

Mikuláš Celestýn	1600	Town councilor (1614–1622)
Jiří Arlet pekař	1600	undetermined
Jiří Střela	1600	undetermined
Adam Truhlář	1601	undetermined
Ambrož Klečka	1602	undetermined
Jan Ježek	1602	undetermined
Ondřej Zábranský	1600	undetermined
Jan Klečka	1612 – c1640	Town councilor (1614–1640)
Martin Koželuh	1612	undetermined
Vavřinec Smutný	1612	Town councilor (1630–1636)
Jiří Henryk	Not stated	undetermined
Ondřej Sedláček	Not stated	undetermined
Bartoloměj Cirrin	1614–1651	Town councilor (1623–1651)
Jan organista	1614–1616	undetermined
M. Jan Felix Strejc	1614 – c1628	Town councilor (1616–1625)
Antonín Miller	1617	Alderman (1634, 1635)
Burian Raksík	1617	Alderman (1630, 1631)
Tomáš Netolický	1622	Imperial bailiff (1631–1653)
Matěj Láb	1622	Scribe (1600–1631)
Vít Šemperger	1639–1663	Town councilor (1624–1666)
Jiří Albín	1639–1663	Town councilor (1634–1664)
Jakub Optalius	c1646–1671	Town councilor (1631–1671)
Matyáš Nigrin	1663	Town councilor (1664–1678)
Jan Souček	?	Imperial bailiff (1658–1678)
M. Martin Cassius	?	Imperial bailiff (1678–1704)

So far, a total of 49 persons have been successfully identified for the years 1574–1663. Of those, the membership of 42 is documented in sources, while the other seven are merely probable. This is only a fraction of the members, of course, but it provides valuable information. Individuals have been categorized into groups based on the highest office that they attained.

Of the total of 49 known Literati, three held the post of imperial bailiff. This official position was first established for the city in 1623, when the mayor of Pilsen Jan Rudolf Wolfingar of Ploskovic was appointed to the post. In part because of the brevity of his tenure (until 1626), he cannot be assumed to have had a particular interest in singing with the choir. From 1626 to 1631 the post was held by the local townsman Mikuláš Mandl, who appears in various functions in municipal government as far back as the year 1600. His ties to the choir would be expected, but they cannot be verified.

The imperial bailiff from 1631 to 1653 was Tomáš Netolický, who was elected as an elder of the Literati at the same time.⁴⁷ For twenty years (1658–1678), the butcher Jan Souček ruled as the town's imperial bailiff. In a number of Bohemian towns, school inspectors were also chosen from among the circles of the Literati.⁴⁸ Souček held that position from 1674 to 1676, and that could be indirect evidence of his

47 AMRo I, shelf mark Ak 71, carton 75. Netolický was using a meadow belonging to the Literati from 1622 to 1639.

48 PEŠEK, Jiří: *Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách 1547–1620. Všední dny kulturního života* (Bourgeois Education and Culture in Bohemia before the Battle of White Mountain 1547–1620. Everyday Cultural Life), Karolinum, Prague 1993, p. 104.

ties to the choir. He may also have belonged to the confraternity on the basis of his prestigious position like his predecessor Netolický. M. Martin Cassius was the bailiff for many years, from 1678 to 1704. In all likelihood, he is the same person as the local organist, who served as the council scribe as well.⁴⁹

Of the mayors of Rokycany, membership in the choir has been directly proven for only the mayor Martin Strejc. We can only assume the membership of four mayors – the humanists Václav Havlík of Varvažov (1571–1582), Jan Novoměstský of Varvažov (intermittently from 1584 to 1601), Zikmund Celestýn of Freifeld (intermittently from 1595 to 1612), Matyáš Žídek Srnovec of Varvažov (intermittently from 1604 to 1635), and Jiří Kryštof Střela of Třebnice (intermittently from 1627 to 1649).

Jan Novoměstský and Jiřík Bakalář were appointed as the school inspectors for 1589, while the membership of the latter with the Literati is also confirmed by other sources.⁵⁰ Novoměstský's membership in the choir is then more than likely. His achievements were also praised in 1607 by Bartoloměj Cirrinus in the collection *Epigrammatum libellus*.⁵¹

Ad Nobilem Clarissimum D. JOHANNEM NOVOMIESTSKY SRNOVECZ á WARVAZIOVA ROCHE/czanensis Reipubl. Civem Consularem.

*IANE decus Patriae, canis venerande capillis,
Qui de WARVAZIOVA nobile nomen habes.
Tu Patriae magnam fido moderamine lucem,
Prae reliquis curans Templa Chorumque, paris.
Et quia MUSARUM fautor cluis unus in Urbe,
Audit apud doctos Urbs ROCHECZANA bene,
Sollicitus variis modulos conquiris ab oris.
Plenior ut sit laus hac quoque parte DEI.
Et conquirendi meum partire laborem,
Qui Patriae Authores quos queo mitto sacros.
Quò studio ROCHECZANA alias supereminet Urbes,
Surgit et hinc illi, cuius es Author, honos.
Nam quoties doctis ROCHECZANAE mentio facta est,
Tunc aiunt: Praestans MUSICA regnat ibi.
Atque ideo tibi tantopere pia MUSICA cordi est,
Quod teneas Leges illius atque MODOS.
Quorum olim instruxisti, mansit dum vita, Parentem,
Fidus ut instructor, cognitione meum.
Tu simul ingenuas fueras mihi suasor ad artes,
ne reses in dura mens mihi serpat humo.
Neu mihi multorum punctumque notamque ferenti,
Propter opes verae negligerentur opes.
Quas igitur grates pro meque meoque Parente,
Et quae dona tibi, dulcis amice feram ?
Sed fero quas grates, et quae tibi munera possum,
Candida mens grates dona Papyrus habet.
Nec scio quid solam praeter tibi ferre Papyrus,
Hanc tu mente pari qua tibi mitto cape.*

49 SokA Rokycany, AMRo I., shelf mark B/I 324, carton 200.

50 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 45, ff. 9^v-10^r.

51 CIRPINUS, Bartoloměj: *Epigrammatum libellus, continens prosphoneses epidicticas ad nonnullos barones, nobiles, praestantes et bonos viros ... sub ingressu AnnI MoDo CVrrentIs exaratas*, Typis Schumanianis, Pragae 1607, ff. B 7^v-B 8^r.

*Postmodò tum fato tum sorte favente daturus
Carmina de factis, his meliora, tuis.
Quod superest super exactos feliciter annos
Cum consorte tua vive, diuque VALE.*

In the same collection, Cirrinus also paid tribute to the Rokycany choir in the form of an acrostic:⁵²

An acrostic for the most excellent choir of the Town of Rokycany (*Acrostichis ad amplissimum chorum musicum urbis Roheczanensis*):

*Felix divinae vigilans RESPUBLICA laudis,
Rerum opifex penui dona dat ampla suae.
Ampla salutaris dat abunde munera Pastorum,
Tutum praesenti numine pandit iter.
Eximia hic firmis virtus radicibus haeret,
Recreat hic pastas Rector ovilis oves.
Non hic continuis turbantur pectora rixis,
Tu quoque dum cultu Roheczana sonabere Divo.
Ampla feres precibus praemia nempe piis,
Sic firmata tuis minime frustabere votis.
Quin supera laudes rursus in acre canes.*

Matěj Žídek Srnovec of Varvažov receives praise in the same vein.⁵³ After his studies, Jiří Kryštof Střela of Třebnice worked in 1605 as a teacher in Rakovník and as the rector of the local school. Two years later, he was the rector in Písek. He apparently returned to Rokycany in 1613,⁵⁴ where he married the daughter of Václav Krocín.⁵⁵ On 25 February 1638, together with Jakub Optalius, he was elevated by Šimon Brosius of Horštejn, the dean of the cathedral in Prague, to the status of a squire with the predicate “of Třebnice”.⁵⁶ He, too, supervised the school in 1646, having the title of inspector, and from that it can be deduced that he was a member of the choir. He probably died in 1649 or 1650.⁵⁷

Another important figure in the local Literary Confraternity was Bartoloměj Cirrinus, a town councilor for many years. He was born in Rokycany in 1574. After earning the title of bachelor in 1597, he taught at the municipal school in Prachatice, where he joined the Literary Confraternity. From there, he sent musical compositions back to this birthplace. In 1616 and 1617 he reemerges as a citizen of Rokycany, from 1621 to 1646 he held the position of council scribe, and he sat on the council from 1623 to 1651. In 1602 he dedicated to Rokycanský the little work *Epigrammatum liber ad mecoenates et amicos*, and in it he praises the blossoming of education and cultural life in Rokycany.⁵⁸ Below are two examples of his poetic inventiveness and his opinions about the art of music of his day in connection with Rokycany.

The first poem (on f. A 2^v) bears the title *Aglaia* and is dedicated to Rokycanský, and the title of the second (on f. B 6^v) is *O hudebních harmoniích* (*De harmoniis musicis* – On Musical Harmonies), and it fittingly illustrates Cirrinus’s efforts to enhance the musical repertoire of the Rokycany Literati with

52 CIRPINUS, Bartoloměj: *Epigrammatum libellus*, f. B 4^r.

53 TRUHLÁŘ, Antonín – HRDINA, Karel – HEJNIC, Josef – MARTÍNEK, Jan: *Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě* (Manual of Humanist Poetry in Bohemia and Moravia, hereinafter *Rukověť*), sv. 5, Academia, Prague 1982, p. 162.

54 *Ibid.*, p. 229.

55 SokA Rokycany, AMRo II., Kniha kontraktů (Book of Contracts), inv. no. 102, f. 35^v.

56 HOFMANN, Gustav (ed.): *Jakub Optalius z Třebnice. Sprostá sprostičká a kratičké vypsání o huti železné* (Jakub Optalius of Třebnice. Simply Simple and Brief Discourse on Ironworking), National Technical Museum, Prague 1981, p. 11.

57 SokA Rokycany, AMRo II., Kniha kontraktů (Book of Contracts), inv. no. 99, ff. 73–74.

58 *Rukověť* (Manual), vol. 1, Academia, Prague 1966, p. 363.

new, “sweet” sounding compositions. This poem is also unique documentation of the relative tolerance of the Latin humanists in choosing compositions for live musical performances in the choir lofts of the Literati in the period before the Battle of White Mountain, when Cirrinus apparently gave preference to questions of music and aesthetics (the actual musical quality of a composition) over matters of religious orthodoxy (the difference between the Catholic and Protestant repertoire).

Aglaia

*Urbs pia quae laetis ROCHECANA extenderis agris
Vosque, a deò docti, quos habet illa, VIRI.
Salvete et Musis vestri aspirate clientis,
Munera qui vobis fœnoris orba refert.
Vos spondentis opes a viae imprudentia contra
Iussa, sequi clarias me monuistis opes.
Vos mihi dilectos fovistis amore Parentes
Vos studiis facti portus et aura meis.
Vos ubi multa rei torsit me cura paternae
Iuvistis multis meque, meosque modis.
Nec cessatis adhuc: o quae me tempora quae Sors
Pro meritis gratum viderit esse satis.
Vos quibus est ingens sacrae reverentia Legis,
Vos IOVA, et vestros ampliet usque lares.⁵⁹*

De Harmoniis Musicis

*Non ita me multum, multum licet affluat aurum
Afficit, ut dulci musica blanda sono.
Iudice me docta modulandi prorsus in arte,
Exuperant aevum tempora nostra vetus
Horum ego ter centum modulos, dulcedine tactos,
Curavi libris inseruisse meis.
Hos utinam pius ex indultu numinis usus
Atterat, hac dabitur dum mihi luce frui.
Neu quis me reliquos credat damnare, probabo
Quisquis is est, modulos afferat ille pares.*

On Musical Harmonies

Another important member of town council was Jan Felix Strejc, son of the mayor Martin Strejc. He earned the title of bachelor in 1609 and of master three years later. He passed through a number of Latin schools (1610 Kutná Hora, 1611 Český Brod, 1613 Žatec). In 1616 he probably returned to the place of his birth, where he became involved with the activities of the Rokycany Literary Confraternity and the town council. In 1628 he went into exile in Saxony. An inventory of items from the house in Rokycany mentions, among other things, “*tabelatura k loutně*” (lute tablature).⁶⁰ This is the only known

59 For the ancient Romans, the Lares represent the divine protectors of landholdings. Cf. SVOBODA, Ludvík et coll. (ed.): *Encyklopedie antiky* (Encyclopedia of Antiquity), Academia, Prague 1973, p. 330.

60 NA, Stará manipulace (“Old Manipulation”), shelf mark C 215, Ro 17, f. 37^v.

listing of property; the estate inventories for Rokycany have not been preserved. For that reason, unfortunately, we cannot monitor the ownership of music or musical instruments in the households of members of the Literary Confraternity.

In the rolls of the Literati for the years 1612–1616, Jan Klečka is listed as a member. He seems to have been in charge of finances, and he was probably the main scribe for ROK A V 38 a-e and took part in the notation of other manuscripts.⁶¹

In 1646 Jakub Optalius was urged to deliver the Literati's accounts.⁶² After earning the title of bachelor in 1620 he apparently settled in Rokycany in 1627. He was one of the wealthiest inhabitants, earning a living apparently in agriculture and the transporting of goods. He died in October of 1671. He was active as a man of letters, and according to written sources, he was also a scribe of *Rorate* manuscripts, but he has not yet been found in the Rokycany sources of the local museum, archives, or Library of the Roman Catholic Parish in Rokycany (the former Deanery Library), if anything has been preserved at all.⁶³

We already know about the confraternity's close ties to the local Latin school. It may be assumed that some of the rectors at the local school joined the Literati, although they often stayed in the town only very briefly. We know, for example, about the rector Cirrinus joining the Prachatice Literati during his tenure at the local school.⁶⁴ We have direct documentation of membership in the Literary Confraternity for the rector Mikuláš Celestýn (he taught there from 1599 to 1604; he was the brother of the mayor Zikmund, and he was later himself a councilor), the rector Jiří Střela Domažlický (he taught there from 1605 to 1606 and was later the mayor), and also two later mayor Jan Novoměstský and Zikmund Celestýn of Freifeld.

Also discovered among the Literati were eight town elders and fifteen persons who have not been further identified. In spite of the incomplete state of the sources, one can say that among the members of the Latin choir were members of the caste of town councilors – imperial bailiffs, mayor, town councilors, and rectors of the local Latin school.

Members of the municipal administration and government in the Literary Confraternity:

Position	imperial bailiff	mayor	town councilor	alderman	scribe	undetermined
Frequency	3	6	16	7	1	15
%	6	13	33	15	2	31

Another important figure in literary confraternities was the cantor, who was directly connected, thanks to his theoretical and practical musical knowledge, with the rehearsing of compositions performed by the Literati. Not infrequently, he would also be the manager of the choir, who would bear the main burden for the literary confraternity's actual operations. It can be seen from the preserved membership rolls of the Literati that the cantor acquired musical performance material and possibly also took part in its copying. Members of the “figural choir” would sing polyphonic music at Sunday worship services (especially during Advent) and on important church holidays. The singing was begun

61 MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební repertoár* (Musical Repertoire), p. 7.

62 SokA Rokycany, AMRo I., *Manuál radní* (Manual for Town Council), inv. no. 46, f. 9^v.

63 Cf. CIRONIS, Petros: *Lidé, osoby a osobnosti Rokycanska. Malá encyklopedie* (People, Individuals, and Personalities of Rokycany. A Little Encyclopedia), Státní okresní archiv Rokycany (Rokycany State District Archives), Rokycany 1995, p. 52.

64 DANĚK, Zdeněk: *Dějiny literátského bratrstva v Prachaticích* (History of the Literary Confraternity in Prachatice), dissertation, Department of Musicology, Faculty of Philosophy, Charles University, Prague 1970, p. 38. In Prachatice Bartoloměj Cirrinus wrote out an adligate to the collection A V 40, and at the same time, he joined the literary confraternity there: “*Bartholomeus Cirinus Rochecanus, rector scholae prachaticensis, receptus sum in album Almae fraternitatis Literatorum ordinis. Anno 1600 diebus proximis Paschali adque in hunc librum ascriptus anno sequenti 1601 feria post domini Saba anagramma. Non rumpor: Servas coelica, Christe, bonis. Haec manu propria.*”

by a cantor, who was elected each year.⁶⁵ Usually, this would be the cantor at the school, so the confraternity had very close ties to the local Latin school. What we know about the quality of education in Rokycany during the period comes from just a relatively modest number of entries, because until 1575, no written records have been preserved about the local schools. It is, however, assumed that already in the fourteenth century, there was a “trivial school”. From 1570 the municipal school was under Utraquist administration, and studies there were under the supervision of the rector of the faculty of philosophy of Prague’s university. In 1620, the responsibility for administration of the Rokycany school was taken away from the Prague institution and was turned over to the Jesuits, then from 1622 the school was run by the local Catholic dean.⁶⁶

Eliáš Chrudimský appears in the sources as the school cantor from 1562 to 1581. He is listed as a member of the Literary Confraternity in 1576. The town council investigated him on suspicion of destroying parts, and “[...] *nyní s kancionálu českýho že jest Officiem [sic!] Salvatoris mistrovsky vymalovanou vyřezal a jinam zanesši, prodal.*” (“[...]now from the Czech cantional, i.e. Officiem [sic!] Salvatoris, he cut out the masterfully painted [?], took it elsewhere, and sold it.”)⁶⁷ The dispute seems to have been resolved amicably, because in 1577, Eliáš was given the title of cantor chori.⁶⁸ He apparently served simultaneously at the school until his marriage in 1577, when he entered the services of the town as a scribe for lower offices. That year, he is also listed as an alderman. Before 1579, there was also a cantor named Brikcí working at the school, who was married there that year, and in 1581 he obtained town privileges. A report from six years earlier mentions that the cantor Brikcí was released from the duty of keeping records of white beer. From 1588 to 1608 he sat on the town council. He died sometime between 1610 and 1615.

Apparently just for the year before his marriage (1580) the cantor Jiřík Hradecký (or possibly Jiřík Veselský) served at the school, designated that same year with the title *cantor chori*. He seems to have been a leading figure of the Literati until his death (apparently in late 1588 or early ’89). The school cantor Laurentius Šimkonydes appears in the sources in 1581. Tomáš Artophidius served there as cantor until 1583, but that same year, he requested the town’s protection, a job as the council official, and permission to marry. Those two cantors seem not to have been involved at all in the activities of the confraternity.

In 1589, the local rector was summoned before the town council, and he was instructed to dismiss the cantor at the time, whose name we do not know, unfortunately, and to hire a new cantor. The cantor Andreas immediately asked the burgomaster for “protection”. This was none other than Ondřej Chrysoponus Jevíčský.⁶⁹ We can definitively document his activity there between April 1589 and May 1595. Connections between Rokycany and Jevíčský can, however, be traced all the way back to 1576, when 4 toalars were paid to him as the “little cantor” Andreas “*za mutety, který jest nám dedikoval, předně p[anu] p[urkmistru] [a] p[ánům] a literátům*” (“for motets you dedicated to us, and especially to the burgomaster, the lords, and the Literati”). At the time when he was working in Rokycany, as a cantor and composer, Jevíčský dedicated his compositions (motets, offices, introits, antiphons for psalms, a Magnificat) to the members of the Rokycany town council, and in that way he earned sufficient income.⁷⁰ In the Rokycany part books ROk A V 19 a-b, three parts have been preserved (*Sexta, Septima*

65 Cf. BAJGAR, Jindřich – KAŇKA, Petr – KAŇKOVÁ, Miroslava – KLIMEŠ, Ivan – VANIŠOVÁ, Dagmar: *Hudební památky sedlčanského literátského bratrstva* (Musical Artifacts of the Sedlčany Literary Confraternity), in: Sedlčanský sborník (Sedlčany Compendium), vol. 2, 1978, p. 67.

66 For a more detailed treatment of the conditions in Rokycany’s schools in the late sixteenth and early seventeenth centuries, see MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny* (Musical Sources), pp. 11–12; further literature is listed there.

67 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 39, p. 153.

68 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 40, ff. 48^r, 48^v.

69 SRŠNOVÁ, Milena: *Ondřej Chrysoponus Jevíčský. Příspěvek k poznání hudební tvorby v Čechách v 2. polovině 16. století* (Ondřej Chrysoponus Jevíčský. A Contribution towards Knowledge of Music Composed in Bohemia in the Latter Half of the Sixteenth Century 2), thesis, Department of Musicology, Faculty of Philosophy, Charles University, Prague 1978, 2 vols. Also see SRŠNOVÁ, Milena: *Ondřej Chrysoponus Jevíčský a jeho moteta (Ondřej Chrysoponus Jevíčský and His Motets)*, *Hudební věda* (Musicology), vol. 20, no. 1, 1983, pp. 22–40.

70 Cf. SokA Rokycany, AMRo I., inv. no. 18–21, *Knihy purkmistrovských počtů z let 1573 až 1609* (Burgomaster’s Accounting Books from 1573 to 1609).

vox, and apparently *Superius*) from Jevíčský's seven-voice motet *Videte manus meas et pedes meos*, the existence of which, however, is not documentable in the cited materials. Therefore, concerning his definitely prolific activity in Rokycany as a composer, we have preserved in the archives of the Literati paradoxically just one composition, while in the other written sources, any details about the circumstances of its creation are missing.

It is likely that Jevíčský left Rokycany at the end of April 1595, but he did not break off his contacts with the town. He was there again apparently in early July and in mid September of 1598, when he dedicated *Officium Hussi* and a motet to the town. The accounts from 1599–1600 record a fee for the cantor Andreas, but we assume that this is no longer Jevíčský. This mysterious Andreas may have been Andreas Zábranský, who appears in 1600 among the debtors to the confraternity. After Jevíčský, the cantor Václav Ganymedes took over at the local school in 1596; two years later, he married and became a council scribe. In 1597 the previous cantor (apparently Jevíčský) was paid 2 threescore of groschen for carols. In 1598 another cantor, Jiří Žampach Roudnický, had a last will written in the town.⁷¹ Unfortunately, information is not available about the other Rokycany cantors because of the absence of nearly all of the sources, and regrettably, it is not possible to verify further contacts between Jevíčský and the town or even whether he spent any further time there. We know almost nothing about the activities of the confraternity during the first half of the seventeenth century, while it is unfortunate that, paradoxically, it is from that very period that the musical archives have been preserved. We cannot follow the events again until the latter half of the seventeenth century, with the appointments in 1663 of Vít Šemperger Kladrubský, *rector chori* and school inspector, Jiřík Albín Sušický, curator of the choir of the Literati, and the former local cantor and censor of the Literati choirs Matyáš Nigrin. In 1663 the teachers Karel Matyáš Mikulecký of Litomyšl and Matyáši Ješínský were mentioned. In 1670 there is a mention of the cantor David Ješínský, who was dismissed from the choir and the school in 1700.⁷²

Besides the cantor, the organist, who took care of the instrumental music, was also indispensable. There was already an organ in the church by the early sixteenth century.⁷³ The first organist to be listed was Jan Šteyer in 1568.⁷⁴ From 1576⁷⁵ to 1584,⁷⁶ there is mention of the organist Martin Krása, who was also a town councilor from 1587 to 1593. From 1585, the organist was Jiřík Mirotický, but he, too, did more than play the organ. He also became a municipal envoy in various cases.⁷⁷ In isolated instances, an organist from one of the neighboring towns would play there; for example, in 1591 a messenger was paid to go to Rakovník for an organist.⁷⁸ Sometime between 1614 and 1616, an organist named Jan was accepted by the Literati, but there is no other information about him.

The number of preserved collections and prints show that in the late sixteenth and early seventeenth centuries, the choir of the Literati must have amassed a considerable amount of assets, because adding to and preserving their music archives could not have been inexpensive.⁷⁹ The membership rolls of the Literary Confraternity in Rokycany from 1612 to 1618, which primarily depict the financial aspects of its operations, are only preserved source on bookkeeping for the activities of the Literati. Not much attention has been devoted so far to the bookkeeping and finances of the Literati. In view of the fact that more orderly series of their accounting have not been preserved, as they have been for the hospital for example, any conclusions might be quite distorted and confusing. One may only assert

71 SokA Rokycany, AMRo II., Kniha kšaftů (Book of Testaments), inv. no. 84, f. 107v.

72 *Politický a školní okres rokycanský* (Rokycany Political and School District), Rokycany 1898, p. 158.

73 PÁTKOVÁ, Hana: *Církev a konfese v pohusitských Čechách: dvojvěří ve třech západočeských městech* (Church and Confession in Post-Hussite Bohemia: Bi-Confession in Three West-Bohemian Cities), in: *Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et historica*, vol. 2 (From the Auxiliary Sciences of History 15), Prague 1999, p. 242.

74 SokA Rokycany, AMRo I., Notulář (Town Postal Records), inv. no. 9, f. 43v.

75 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 39, s. 258.

76 NA, Sbírka Jana Pohla pro dějiny železářství, výpisy k hudbě (The Collection of Jan Pohl for the History of Ironmongery), carton 111.

77 SokA Rokycany, AMRo I., Kniha purkmistrovských počtů (Burgomaster's Accounting Book), inv. no. 20, p. 78 – beer was taken from him in 1594 for hospitality for the visit of the emperor.

78 SokA Rokycany, AMRo I., Kniha purkmistrovských počtů (Burgomaster's Accounting Book), inv. no. 19, p. 501.

79 MAYŘOVÁ, Kateřina: *Hudební prameny* (Musical Sources), p. 26n.

that their revenue was stable. The sources of that revenue were primarily from the leasing of property, farm animals, interest, and penalties. Fees were also collected for the accepting of new members in the amount of a pound of wax, and some even gave two pounds. The Literati also received occasional income for singing at funerals and caroling. In the billing of costs for the funeral of the noblewoman Anna Muchková in 1581, there is the following information: “for candles and wax, 6 threescore of Meissen groschen to the gentlemen of the Literati.”⁸⁰ This is, however, probable, as is shown by the practice at other locations.⁸¹ It has not been determined whether the members paid regular contributions to their common treasury.

One finds among the expenses minor purchases for the choir loft (a new pulpit, repairs to the closet for storing parts, two books of paper for repairing and recopying of notation in damaged music), regular cleaning of the choir loft, and only a minimum of purchases of music or expenditures connected with the holding of banquets (collations). There were also payments to support poor and ailing members, for a domestic service, or the making of songbooks. From the accounting material, it can be deduced that the Rokycany Literati also cooperated with choirs in Prachatice, Rakovnice, and Mladá Boleslav.⁸² This cooperation was comprised mainly of the exchanging of performance material. It may be assumed that like elsewhere, the Literati owned land, musical instruments, pulpits, decorated cantionals, candles, robes and hats that would also be used for funerals, as well as palls for biers or coffins.⁸³ One important thing the Literati did was building a choir loft at the church; this was done in 1589 at the expense of the confraternity.⁸⁴

The assets of the Literary Confraternity were also growing because of pious bequests from Rokycany's citizens. These were entered into the “Book of Testaments”. In Rokycany, a Book of Testaments had been kept since 1517, but the first bequest to the favor of the Literati does not appear until 1572.⁸⁵ We know of a total of 22 last wills from the period before the Battle of White Mountain in which the dying made bequests to the choir. After 1616, nearly all bequests disappear, as they were apparently being recorded in a book that has not been preserved.

The Rokycany Book of Testaments for 1517–1828 contains a total of 224 records of last wills. 130 of the wills are from the period in question (1550–1700). The total of 22 last wills to the favor of the confraternity thus amounts to 28.6% of all wills. Apart from those wills, there is also a book of verbal testaments for 1598–1637, which contains a total of nine last wills.⁸⁶ The only one of those to the favor of the Literati was from the scribe Prokop Facián, but there is also a parallel record of that will in the Book of Testaments for 1517–1828. Of the bequests in the 22 Rokycany last wills, the large majority were financial gifts, and the amounts given ranged from one to fifty threescore Meissen groschen. A total of 283 threescore of Meissen groschen were left to them. Some of them were for strictly specified purposes, e.g. for a gradual, for books, for the choir loft, or for wax. The Literati also received two villages, and once a calf was left to them.

The later fate of the Literary Confraternity in the latter half of the seventeenth century was no different from the situation seen in other towns, where the existing choirs were gradually replaced

80 SokA Rokycany, AMRo I., *Knihy purkmistrovských počtů*, (Burgomaster's Accounting Book), inv. no. 18, p. 558.

81 Cf. HINEROVÁ, Romana: *Zbožná a literátská bratrstva doby barokní ve fondech SokA Kolín* (Religious and Literary Confraternities in the Baroque Era in the Collections of the State Regional Archives in Kolín), in: *Archivní prameny Kolínska* (Kolín Archival Sources), Státní okresní archiv Kolín (State Regional Archives in Kolín), Kolín 2000, p. 59.

82 Cf. MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební repertoár* (Musical Repertoire), p. 24: “Bartoloměj Cirrinus – za vynotování officium 8 v[ocum] super “Vesel se této chvíle” – dáno 50 gr[ošů] a poslu na pivo 4 gr[oše]; Bartoloměj Cirrinu Prachatickému za vynotování offic[ia] 8 v[ocum] a 2 motet 8 v[ocum] super “Exurgat Deus” – dána kopa, 8 gr[ošů], 4 denáry.” “Sukcentorům rakovnickým za 3 český officium Resurrectionis et Trinitatis ad 6 v[ocum] – dáno na papír 1 kopa 30 gr[ošů] a pacholatům, kteří je přinesli – 6 gr[ošů].” (Bartoloměj Cirrinus – for notation of the officio 8 v[ocum] super “Gaily at the moment” – paid 50 groschen and 4 groschen to the messenger for beer; to Bartoloměj Cirrinus of Prachatice for notating the officio 8 v[ocum] and 2 motets 8 v[ocum] super “Exurgat Deus” – paid threescore and eight groschen, 4 denarii.” “To the Rakovník Succentori for 3 Czech officium Resurrectionis et Trinitatis ad 6 v[ocum] – paid for paper threescore and 30 groschen and to the boys who brought them 6 groschen)

83 HINEROVÁ, Romana: *Zbožná a literátská bratrstva* (Religious and Literary Confraternities), p. 59.

84 SokA Rokycany, AMRo I., *Manuál radní* (Manual for Town Council), inv. no. 45, ff. 50^r, 51^r.

85 AMRo II, *Knihy kšaftů* (Book of Testaments), inv. no. 84, f. 198^r.

86 SokA Rokycany, AMRo I., *Knihy ústních kšaftů* (Book of Verbal Wills), shelf mark DI/1, carton 575.

by confraternities of a religious character. Dean Ladislav Frozín Březnický, who served in Rokycany from 1664, mentions that before his arrival, the singing of sacred music had completely deteriorated and that early mass was seldom being celebrated. Only a few of the Literati and elderly women were attending worship services.⁸⁷ In 1673, it was Frozín who pushed for the establishing of a new Confraternity of Our Lady of the Snows, of which the original choir became a part, as is shown by an article of the bylaws on the regular singing of certain members of the confraternity.⁸⁸ Frozín makes no further mention of the activities of the Literati even in the 1677 parish report.⁸⁹ We know that in 1675 there was discussion of taking an inventory of the music of the Latin choir.⁹⁰ In 1683, men were sent by the town council to do an inventory of music owned by the choir and for discussion about a *praefectus chori*.⁹¹

Résumé

The musical culture of Rokycany attained a relatively high level of sophistication. A very clear connection existed between the top representatives of municipal government at the time, the local Latin school, and the Literati. This was no short-term arrangement; there was continuous support for culture and education including music in the town, as is documented in particular by the town's financial records. The cited Burgomaster's Bookkeeping for the town of Rokycany illustrates very clearly the efforts of the town's wealthy patricians at the time to acquire musical repertoire of the highest possible level of quality to enhance the archives of the local Literati and motivate them to improve the musical component of the more ceremonial worship services for church holidays. Documented contacts with Czech composers and with composers of other nationalities and direct commissions of compositions from them (seldom specified, unfortunately) thus just add to the picture of the favorable atmosphere of the period, with music receiving the attention of the well-travelled members of town council with their humanistic education. It may be assumed that membership in the choir of the Literati was understood as a prestigious affair and evidence of certain intellectual needs of its members. The sources also show a demonstrable effort to enrich the confraternity's repertoire, i.e. the members of the confraternity were not merely passive recipients.

From the sources, it is difficult to determine with certainty the degree to which the confessional transformations to the religious orientation of Rokycany's inhabitants in the sixteenth and early seventeenth centuries may have manifested itself in the composition of the musical repertoire of the Rokycany Literati and whether the intervention of some kind of Jesuit censorship after 1624 would have been expected. In the preserved repertoire, one can find compositions with an orientation still connected with the cult of Hus (ROK A V 21 a-c), as well as motets and Mass settings connected with German Protestant circles (ROK A V 20 a-e, ROK A V 38 a-e). ROK A V 20 a-e again contains large quantities of motet compositions of Italian provenience including a generally balanced representation of the Venetian polychoral school as well as of composers connected with Rome and with the postulates on musical aesthetics of the post-Tridentine period, supremely realized in the music of Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525/26–1594) and his successors.

Although it is apparent that during a time span of c 80 years delineating the period when the musical repertoire was selected and notated, there necessarily must have been changes of taste with the passing of generations of the Literati, and we can also expect the possibility that after taking control of religious life in Rokycany in 1622, the Jesuits would have had the collections of music brought to them

87 MAÝROVÁ, Kateřina: *Hudební prameny* (Musical Sources), p. 27.

88 MIKULEC, Jiří. *Barokní náboženská bratrstva v Čechách* (Baroque Religious Confraternities in Bohemia), Nakladatelství Lidové noviny (Publishing House of the Newspaper Lidové noviny), Prague 2000, p. 16.

89 NA, Archiv pražského arcibiskupství (Archives of the Prague Archbishopric), inv. no. 1343, report of the pastors, shelf mark B 13/4a, Pilsen Vicarage, 1677.

90 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál radní (Manual for Town Council), inv. no. 48, pp. 125, 184, 191, 266, 269.

91 SokA Rokycany, AMRo I., Manuál purkmistrovský (Manual for the Burgomaster), inv. no. 51, pp. 152, 154.

for inspection, but in the actually preserved musical material, we have no direct documentation of acts of censorship. Although Zdeněk Kolovrat carried out the recatholization of Rokycany's population quite aggressively in 1624, with the result that several important Protestant patrician families moved abroad, with respect to "ideological, doctrinal usability", one cannot place a categorical dividing line between that date and the notated musical works from the earlier period before the Battle of White Mountain.

In this connection, it is also useful to ask whether the notated compositions were really intended to serve exclusively for performing at solemn worship services, and were subject ultimately to the priest serving mass with respect to the judging of their "soundness of orthodoxy", or whether they represented a kind of supply of repertoire for the "figural" choir of the Literati (which sang polyphonic music) and reflected the tastes of the people whose humanistic education gave them a broader cultural outlook, and who also had sufficient intellect to be able to circumvent authority of this kind.

The breadth of the notated musical repertoire in all of the collections, both by fervent Protestant and Catholic composers, and both from the era before the Battle of White Mountain and from after 1620, would indicate, to the contrary, that a handful of the most enlightened of the Rokycany Literati, even at a time when war was raging on both sides, were stubbornly trying to rise spiritually above the harsh reality of everyday life, when they had already experienced the imperious ways of Mansfeld's troops. For them, it would seem, the saying that *Inter arma silent musae* did not hold true. The scribe Jan Klečka, who was busy during the 1630s notating double-chorus and concertante mass compositions in ROk A V 38 a-e and other part books, is a prime example of a person of faith who was helped by the notating of new music to overcome a difficult moment and mental stress in a situation when he was expecting the invasion of Swedish troops, and music thus gave him, as it were, the space he needed for mystic communication with God, into whose hands he committed his spirit.

Hana Hrachová – Kateřina Maýrová

Popis hudebních rukopisů a tisků

Dochovaný hudební repertoár bývalého literátského bratrstva v Rokycanech je soustředěn celkem pod 15 signaturovými čísly: z nich 10 signatur reprezentují rukopisné soubory (ROk A V 19 a-b, ROk A V 20 a-e, ROk A V 21 a-c, ROk A V 23 a-d, ROk A V 37 a-e, ROk A V 38 a-e, ROk A V 41, ROk A V 43, ROk A V 44 a ROk A V 45 a-b), 2 signatury tvoří tisky (ROk A V 39 a ROk A V 42 a-b) a 3 signatury zahrnují rukopisy spolu s tištěnými adligáty (ROk A V 22 a-b, ROk A V 40 a ROk A V 24 a). Zapsáno je v nich celkem 901 skladeb, z toho 236 kompozic je obsaženo v dobových tiscích a 665 děl je zachyceno v rukopisných hlasových knihách. Z daného počtu 901 kompozic je dosud evidováno 185 skladeb typu *cori spezzati*, což představuje téměř 21% z celkového repertoárového objemu.

Hudební repertoár bývalého původního majitele Rokycanské hudební sbírky – rokycanských literátů, je v rámci katalogu nizozemských duchovních skladeb formálně charakterizován podle jednotlivých 12 signatur, v nichž jsou doloženy duchovní kompozice franko-vlámské provenience. Vlastnímu katalogu je předsažen souhrnný popis jednotlivých rukopisů a tisků podle signatur. V popisu je uveden počet hlasových knih, rozměr, nápisy na vazbě, foliace, datace papíru, vazby, notace, počet písářských rukou, provenience a obsah. Případné úpravy a doplňky jsou uvedeny v hranatých závorkách. U foliace je zaveden specifický způsob značení: lomítka označují rozsah zachovaného rukopisného zápisu. Např. ff. 1^r/2^r-57^r/59^v znamená: f. 1^r-1^v je prázdné, na ff. 2^r-57^r jsou zapsány skladby, na ff. 57^v-59^v jsou pouze linky. Názvy skladeb v českém jazyce jsou v rámci popisu písářských rukou uvedeny v transliterované podobě.

1. ROk A V 19 a-b

2 hlasové knihy – ms.

Konec 16. – začátek 17. století

a: BASSUS	ff. 1 ^r /2 ^r -57 ^r /59 ^v (59 ff.)
b: DISCANTUS ⁹²	ff. 1 ^r /2 ^r -85 ^r /90 ^r (90 ff.)

Rozměr: 210 × 165 mm; papír, vazba: pergamen;⁹³ bílá menzurální notace, písáři: 18 rukou in *a*, 23 rukou in *b*. Obsah: moteta na latinské a české texty, domácích i cizích autorů.

Provenience: původně majetek literátského bratrstva děkanského kostela v Rokycanech.

2. ROk A V 20 a-e

5 hlasových knih – ms.

Konec 16. – začátek 17. století

a: BASSUS	ff. /1 ^r -79 ^v /94 ^v (94 ff.)
b: TENOR	ff. /1 ^r -87 ^v /98 ^v (98 ff.)
c: SEPTIMA	ff. /1 ^r -84 ^r /98 ^v (98 ff.)

92 Na zadní straně přidešti je zapsána skladba s textem „*fruct:[um] vent:[ris] tui nobis post hoc exili[um] ostende*“ (= závěr *Salve Regina*). U poslední fráze „*O clemens, o pia, o dulcis virgo Maria*“ je text „*virgo Maria*“ přeškrtnut a pod ním je napsán nový, kališnické praxi odpovídající „*Jesu fili*“). Pod notovým zápisem je přípis „*Vindicat a blattis sacra scripta* [dále nečitelné] | ... *Lutheri* | *Dum officat morico cuncto calore*“ [dále nečitelné]. Začátek tohoto přípisu by se dal volně přeložit „*chrání od švábů svaté spisy*“. Za šváby mohou být označeni němečtí kacíři, tj. luteráni, ale v daném kontextu je škoda, že se nepodařilo celou poznámku rozluštit. Za pomoc s překladem děkuji Markétě Koronthályové. Jedná se zřejmě o zápis jednoho z agilních písáři rokycanských hudebních rukopisů, Jana Klečky. Pod touto rukopisnou poznámkou jsou zapsány jinou rukou (rozmáklejším, větším písmem) ještě další rukopisné přípisy, a to zkratka „*KJ*“, vedle níž je umístěn přípis „*Pana Boha milug a gehu | nasledug ma mila ...*“.

93 Vazba hlasové knihy ROk A V 19 b je na vnější straně v horním pravém rohu předního obalu mechanicky poškozena.

d: VAGANS ff. /1^r-91^v/98^v (98 ff.)
 e: ALTUS ff. 1/2^r-92^r/98^v (98 ff.)

Rozměr: 200 × 165 mm; papír, vazba: pergamen (vázáno 1613);⁹⁴ bílá menzurální notace, písáři: 2 ruce (1 hlavní). Obsah: moteta na latinské a české texty, domácích i cizích autorů. Provenience: původně majetek literátského bratrstva děkanského kostela v Rokycanech.

3. ROk A V 22 a-b

2 hlasové knihy – ms. + tisk

2. polovina 16. století (60.-70. léta) – začátek 17. století

a: *DISCANTUS* Ms: ff. 1^r-^v/2^r-74^v/ (74 ff.)
 Tisk I: LASSO, Orlando di: *Sacrae cantiones*, Catharina Gerlach, Nürnberg 1586 – [Discantus], (RISM A/I/5, L 961)
 Tisk II: *Thesauri musici tomus tertius*, Johannes Montanus & Ulrich Neuber, Nürnberg 1564 (RISM B/I, 1564³)
 celková skladba: ff. XX (Tisk I) + ff. 1^r-68^v (Ms.) + ff. LXII (Tisk II) + ff. 70^r-74^v (Ms.)
 b: *SEXTA VOX* Ms: ff. /1^r-47^r/54^v (54 ff.)
 Tisk II: viz hlasovou knihu *a*
 celková skladba: ff. 1^r-5^v (Ms.) + ff. LIX Tisk (II) + ff. 6^r-54^v (Ms.)

Rozměr: 195 × 145 mm; papír, vazba: pergamen; bílá menzurální notace, písáři: 1 ruka. Obsah: moteta na latinské texty.⁹⁵

Provenience: původně majetek literátského bratrstva děkanského kostela v Rokycanech.

4. ROk A V 23 a-d

4 hlasové knihy – ms.

2. polovina 16. století – 1. třetina 17. století (mezi 1569-1625 (1628))⁹⁶

a: *TEOPHRASTUS* [tenor] ff. I + /1^r-84^v/87^v (87 ff.)⁹⁷
 b: *ARISTOTELES* [alt] ff. I + /1^r-95^v/97^v (97 ff.)⁹⁸

94 Původní vazba je u všech 5 hlasových knih signatury ROk A V 20 a-e mechanicky poškozena, jednotlivé hlasové sešity mají částečně zachovány i tkanice (u b tkanice nedochovány). Pergamenové listy na předních i zadních stranách vnější vazby zachycují latinské texty, pocházející zřejmě z nějakého staršího lékařského (?) traktátu.

95 Obsah hlasové knihy ROk A V 22 a úplně nekoresponduje s ROk A V 22 b. Pořadí skladeb je v ROk A V 22 b úplně jiné, nadto některé skladby, obsažené v ROk A V 22 a, nejsou zapsány v hlasové knize ROk A V 22 b a obráceně. Při vazbě patrně došlo k pomíchání složek v hlasových sešitech. Zmíněný obsahový nesoulad lze hypoteticky vysvětlit tím, že např. chybějící kompozice v hlasové knize ROk A V 22 b mohli mít literáti zapsány v jiném sešitě, doklady k takovému postupu ovšem chybějí.

96 Co se týče určení doby vzniku všech hlasových knih, je zřejmé, že byly pořízeny ve stejné době. Jediným přesnějším vodítkem pro určení doby zápisu skladeb jsou tyto přípisy: I.) v hlasové knize a (Teophrastus): a) na prvním foliu je uvedeno datum 1569 a b) za poslední zapsanou skladbou je na foliu 84^r písářova poznámka černým inkoustem „In die Simonis Judae 1625, qua die hora 4 fere ultima moritur Joannes Strážský, pater pathrinus uxoris meae. Anno 16. 8. II.) v hlasové knize d (Beroaldus) je za poslední zapsanou skladbou na f. 87^v rukopisná poznámka písáře: „26. [28?] O[cto]bris 1625“.

97 Nelinkované folio, následující jako první po vrchních deskách obalu, obsahuje na straně recto rukopisný zápis písáře černým inkoustem: „Spes mea altissimus, propus | totiusque vitae Christus.“ „Suffer et vices.“ „1569.“ Pod tímto zápisem, pořízeným patrně v době vazby hlasové knihy, je na foliu fialovým razítkem označen majitel: „Archiv děkanství v Rokycanech“ se signaturou A V 24, která je přeškrtnuta. Pod tímto signováním je umístěno nové razítko Archivu děkanství v Rokycanech, s již správnou signaturou [ROk] A V 23 a, psanou modrým inkoustem. Tato hlasová kniha není foliována, ani paginována.

98 Svazek je nefoliován, na prvním foliu po vrchních deskách obalu je na straně recto černým inkoustem zapsán rejstřík skladeb. Pod rejstříkem je obdobně jako u předchozího svazku dole umístěno fialové razítko majitele „Archiv děkanství v Rokycanech“, se signaturou A V 22, jež je přeškrtnuta a pod ní je další razítko archivu, s dosud platnou signaturou [ROk] A V 23 b.

c: VIRGILIUS [vagans] ff. I + /1^r-91^v/93^v (93 ff.)⁹⁹
d: BEROALDUS [bas] ff. I + /1^r-87^v/91^v (91 ff.)¹⁰⁰

Rozměr: 200 × 160 mm; papír, vazba: pergamen (listy z rukopisného misálu, 15./16. stol.); bílá menzurální notace, písáři: více rukou, celkem 18 – u každého svazku přibližně ve stejném rozsahu zápisů.¹⁰¹ Obsah: cykly ordinaria missae (kompletní i nekompletní), plenaria missae (vesměs nekompletní) a 1 *Requiem*.

Provenience: původně majetek literátského bratrstva děkanského kostela v Rokycanech.

5. ROk A V 24 a

1 hlasová kniha – tisky I-III + ms.

70.-90. léta 16. stol. (tisky), 2. polovina 16. století (rukopis)

a: ALTUS Tisk I: LASSO, Orlando di: *Sacrae cantiones*, Catharina Gerlach, Nürnberg 1586 (RISM A/I/5, L 961)
Tisk II: REGNART, Jacob: *Sacrae aliquot cantiones*, Adam Berg, München 1575 (RISM A I/7, R 731)
Tisk III: SALES, Franz: *Sacrarium cantionum ... liber primus*, Georgius Nigrinus, Prae-
gae 1593 (RISM A I/7, S 394)
celková skladba: ff. 24 (Tisk I) + ff. 28 (Tisk II) + ff. 18 (Tisk III) + ff. 72 Ms. (ff. 1^r-72^v)

Rozměr: 160 × 200 mm; papír, vazba: pergamen (starší rukopisný latinský traktát);¹⁰² bílá menzurální notace, písáři: 5 rukou.¹⁰³ Obsah: moteta na české a latinské texty, od anonymních, cizích i českých autorů.¹⁰⁴

Provenience: původně majetek literátského bratrstva děkanského kostela v Rokycanech.

99 Po vrchních deskách obalu vnější vazby následuje jedno folio s fialovým razítkem majitele „Archiv děkanství v Rokycanech“ a signaturou [ROK] A V 23 c.

100 Svazek Beroaldus je stejně jako předchozí hlasové knihy signatury ROK A V 23 a-c nefoliován, první folio, následující po vrchní desce obalu, obsahuje na straně recto pouze fialové razítko majitele „Archiv děkanství v Rokycanech“ s červenou signaturou A V 24, přeškrtnutou modrým inkoustem a s novým razítkem archivu a platnou signaturou [ROK] A V 23 d.

101 Na vzniku notových zápisů se ve všech čtyřech hlasových knihách podílel stejný počet písáři, kteří přispěli zhruba ve stejném rozsahu o zachycení dochovaného repertoáru. Písar č. 1: má drobné, skosené písmo směrem doprava. Písar č. 2: má drobnější písmo, skloněné směrem doleva („*Officium super Summe Deus*“). Písar č. 3: má rozmáchlý, doprava skloněný ductus písma, ostřejší tvary not („*Officium Nativitatis Christi*“). Písar č. 4: má širší tahy písma, spíše doprava skloněný ductus („*Officium super Homo quidam erat dives*“). Písar č. 5: má drobnější rukopis, stojatý, ductus písma nepatrně skloněný doprava. Zapsal poslední skladbu v hlasových knihách („*Missa pro Defunctis*“ [à 5]).

102 Na předním přidešti je pod sebou zapsán třikrát po sobě tentýž citát: „*Alta DEUS frangit, franget quoque mente superbum | Franget (credi mihi) corda superba DEUS* §“. Každý citát, jak se zdá, psala jiná ruka. Zadní přidešti obsahuje rovněž přípis, který je zachycen v horní polovině tmavě hnědým inkoustem: „O: B: M: D: T: | *Qui pro vobis effunditur, in remissionem peccatorum* [sic!], *Animas Requiem aeternam Dona eis Domine, Miserere, miserere mei autem vos Amici mei. Smilugte se, smilugte se nade mnau aspoň wi* [sic!], *pržatele mgi*.“

103 Rukopisná část signatury ROK A V 24 a (bez přípisů na přideštích desk), je psána pravděpodobně 4 písáři: První, hlavní písar – ruka A (č. 1–19) má robustnější rukopis a hlavičky not píše kulatější než ostatní písáři. Druhý písar – ruka B (č. 20) má ductus písma skloněný více doleva, hlavičky not mají skosenější (trojúhelníkovitý) tvar. Třetí písar – ruka C (č. 21–33) má drobnější, také více doleva obrácený rukopis, zdobenější, více podobný kurentu. Čtvrtý písar – ruka D (č. 34–37) má rukopis nejvíce podobný ruce č. 2. Písar D této signatury je nejspíše totožný s písarem D další rokycanské hlasové knihy, ze signatury ROK A V 43.

104 Na konci folio [b 4r] v prvním tisku Lassových motet (pod č. 7) byl později dodatečně připojen ms. přípis možného uživatele této hlasové knihy: „Antonín Heffner / Leta Paně 1773“. Na přelomu 17. a 18. století žilo v Rokycanech mnoho rodin s tímto příjmením. Srv. Soka Rokycany, AMRo I., karton č. 631 a Soka Rokycany - SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech z let 1732-1771, matrika Rokycany 4, p. 402, v níž je zaznamenáno datum narození Antona Heffnera, 9. června 1760, jehož otec Václav byl u kostela Panny Marie Sněžné zvoníkem. Zemřel 26. srpna 1841 a sloužil jako kostelník v téže chrámu. Za uvedené informace tímto autorka děkuje vedoucí Soka Rokycany, Mgr. Haně Hrachové, Ph.D.